

หลักการและวิธีการเทศนา
พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต)
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

หลักการและวิธีการเทศน์

ขอถวายความเคารพและแสดงความนับถือ แต่พระเถรานุเถระผู้รักในการเผยแผ่ และแสดงพระธรรมเทศนาทุกรูป ผมได้สัญญากับท่านทั้งหลายในครั้งที่แล้วว่า เมื่อไปต่างประเทศก็จะนำเอาเรื่องที่ได้ไปเหล่านั้นมาผสมผสานกันเทศนา เมื่อเข้านี้ผมได้เทศนากันที่อุโบสถ ได้เทศน์ถึงเรื่องได้หวัน ท่านเจ้าคุณพระราชปฏิญาณมุนีบอกว่าจะได้ ทำสำเนาแจก ทั้งนี้ก็เพราะว่า ในการแสดงพระธรรมเทศนา มันจะต้องมีอะไรให้มันทันสมัย ตื่นเต้น เราใจ

เพราะฉะนั้น ท่านก็ต้องเตรียมตัวในการเทศน์ทุกครั้งว่า สมมติว่าผมมีเรื่องอยากจะเทศน์ แต่จะเทศน์ด้วยหัวข้ออะไร บาลีอุเทศตั้งนิกเขปบทว่าอย่างไร หัวข้ออะไรถึงจะสามารถดึงเรื่องประเทศได้หวัน เข้ามาได้ มีวัตถุประสงค์คือเรื่องประเทศได้หวัน แต่บาลีที่จะตั้งเป็นอุทเทศนิกเขปบท คืออะไร ต้องหาให้พบหรือบางทีเจ้าภาพเขากำหนดเรื่องมาแล้ว สมมติว่าให้เทศน์เรื่องกัมมกถา แล้วเราจะหาเรื่องมาประกอบได้อย่างไร ในเวลาประมาณครึ่งชั่วโมงหรือหนึ่งชั่วโมง หรือถ้าเทศน์คู่ก็สองชั่วโมง สามชั่วโมง

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การจะเทศน์ทุกครั้ง ท่านต้องมีเรื่องที่จะเทศน์ จะเป็นเรื่อง ที่เขากำหนดมาให้ท่านหรือเป็นเรื่องที่ท่านไปเห็น ไปพบมา แล้วนำมาเข้ากับบาลีหรือกถาที่ท่านต้องการ

ทุกปีผมก็จะมาบรรยายตรงนี้ และแต่ละปีผมจะมีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศ อย่างประเทศได้หวันวันทีเพิ่งกลับมา แล้วผมก็ยังได้ไปที่อียิปต์ ซึ่งไปครั้งที่สองแล้ว ผมก็อยากจะเอาเรื่องอียิปต์นี้มาประกอบการบรรยายวันนี้

ในการบรรยายเรื่องหลักการและวิธีการเทศนา ผมก็ต้องหาบาลีที่ว่านิกเขปบท บทใหม่ๆ ไม่ใช่บทเมื่อปีที่แล้ว ปีที่แล้วผมเทศน์เรื่องกรรม ยกตัวอย่างเรื่องกรรม กัมมกถา แล้วก็ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปีที่แล้ว รุ่นที่แล้ว แต่ปีนี้บ้านเมืองเราขัดแย้งกันเหลือเกิน มีปัญหาหนักทั้งที่ภาคใต้ ทั้งที่ในเมืองกรุง เราอยากจะเทศน์ให้คนมันขอม ๆ กันและสามัคคีกัน ผมก็มานั่งคิดว่าผมจะยกบาลีอุเทศเรื่องอะไรแล้วสามารถเอาเรื่องอียิปต์นี้มาสอดแทรกได้ด้วย เพื่อให้ท่านเกิดความสนใจ

เตรียมตัวเท่ากับสำเร็จไปครึ่ง

สิ่งที่ผมนั่งคิดอยู่ตอนที่ผมลงปาฏิโมกข์เสร็จแล้ว ผมก็ไปนั่งทำการบ้าน แล้วก็เตรียมภาพต่าง ๆ มาเสนอพวกท่าน แม้ผมจะบรรยายก็ตาม แต่ว่าเรื่องมันมีเยอะมากไม่สามารถจะพูดครอบคลุมได้ในเวลาที่กำหนด เพราะฉะนั้นผมก็ประหยัดเวลาในการพูดโดยการ ใช้ภาพ ถือตามภาษิตว่า

“ภาพ ๑ ภาพ มีค่าเท่ากับคำพูด ๑,๐๐๐ คำ”

แทนที่ผมจะพูดยาวมาก ๆ ผมหาภาพมาแสดง แล้วประหยัดเวลาผมอาจจะเป็นชั่วโมง ฉะนั้น ผมก็เสียเวลามาเรียงลำดับภาพที่ถูกลีเป็นชั่วโมง ที่ผมมาพบกับท่านมาล่วงหน้ากำหนดนิดหน่อย เพราะว่าผมเอาเวลาไปหาภาพ จากแฟ้มในคอมพิวเตอร์ผม มาจัดสรรเป็นบรรณาธิการ ซึ่งถ้าไปอยู่บนธรรมาสน์ ไม่

สามารถจะมาแสดงอย่างนี้ได้ ผมก็จะมาเรียบเรียงเหตุการณ์เรื่องราวแล้วเอามานำเสนอ เหล่านี้เรียกว่าการเตรียมตัว

ก่อนที่ผมจะพูดเรื่องการเตรียมตัวนี้ ที่อยู่ในห้องนี้ ผมได้เห็นว่ามิโตะ มีเก้าอี้ให้ท่านได้เขียน ก็เพราะเราถือว่า เรื่องจดจำเป็นเรื่องสำคัญ จ้าไว้ดีกว่าจด ถ้าจำไม่หมด จดไว้ดีกว่าจำ ข้างนอกอาจจะเสียเปรียบนิดหน่อย ภายยังไม่ค่อยชัด เดียวถ้ามีดแล้วก็จะชัดขึ้น อย่าเพิ่งกลับไปก่อน

ฉะนั้น เพื่อให้ท่านได้ประโยชน์ได้สาระ เราก็อำนวยความสะดวกให้ เพื่อให้ท่านได้จดและก๊อปปี้ สิ่งที่ผมได้อารมณ์บทมา คือการเตรียมตัว ผมจะมาพูดกับท่านตรงนี้หรือแต่ละปีผมก็จะคิดว่า จะพูดอะไร ที่เป็นอย่างน้อยเรื่อง หัวข้อมันมีหลักการและวิธีการ

หลักการนี้มันเหมือนกันหมด แต่วิธีการเปลี่ยนทุกปี เพราะเท่าที่สังเกตท่านก็น้ำเต็ม ๆ เข้าใจว่า ขยับมาจาก เมื่อปีที่แล้วนั่งด้านนอก ปีนี้นั่งข้างใน ซักจะเป็นนกยูง ปีต่อไปคงมานั่งแถวหน้า

มีที่มาเรียนรุ่นก่อน ๆ แล้วก็มาซาร์จแบตเตอร์เพิ่มขึ้น อนุโมทนาด้วย เพราะได้มาพบปะครูบาอาจารย์ หรือที่เขาเรียกว่า มาซาร์จแบตเตอร์หรือหมายถึงคิดว่า หินที่กลิ้งอยู่เสมอ ตะไคร่น้ำไม่จับ ถ้ามันอยู่นิ่ง ๆ ตะไคร้จับ หินที่มันอยู่ในน้ำ แต่ถ้ามันกลิ้งไปกลิ้งมา คือคนที่ทำงานอยู่เสมอ ที่เทศน์อยู่เสมอ ความจำก็จะดีขึ้น ความคิดก็จะแหลมคม หาใครนิมนต์เทศน์ไม่ได้ มาฝึกเทศน์ที่วัดประยูรก็ยังดี

บางรูปจบหลักสูตรไปแล้ว แต่ว่าไม่ว่าท่านจะทำอะไรก็ตาม ท่านจะต้องเตรียมตัว อย่างที่ผมได้พูดว่า ผมจะเทศน์เมื่อเช้านี้ ผมมีเรื่องจากประเทศใต้วันเยอะเลย แล้วผมก็ต้อง จะหาบาลีมาเป็นบทตั้งมิใช่ปาฐกถาจึงต้องมีบาลี ตามแบบที่ผมจะพูดต่อไปนี้

เพราะฉะนั้นก็โยงหากันให้พบให้เจอ ผมก็เตรียมการทั้งคอมพิวเตอร์ ทั้งอะไรต่าง ๆ เตรียมการมาพร้อมหมด

การเตรียมพร้อมนี้ ที่ผมพูดถึงนี้ มันหมายถึงคติที่ว่า

จะปลูกพืชก็ต้องเตรียมดิน

จะกินก็ต้องเตรียมอาหาร

จะเทศनावาทกการ ต้องเตรียมตัว

ท่านจะพูดหรือจะเทศน์ทำวาทกการ วาทศิลป์หรืออะไรก็ตามต้องเตรียมตัวอยู่เสมอ

หลักของนักพูดมีอยู่ว่า อย่าพูด อย่าเทศน์ โดยไม่มีการเตรียมตัว เป็นเด็ดขาด ท่านบังคับตัวเองเลย อย่าดูถูกผู้ฟัง โดยการสุกเอาเผากิน และพูดโดยไม่มีการเตรียมตัว แสดงว่าท่านไม่ให้ความสำคัญแก่เวลาที่ผู้ฟังสละเวลามาหาท่าน มาฟังท่าน ท่านก็ดูถูกผู้ฟัง จึงพูดโดยไม่ได้เตรียมตัว แล้วเขาก็ไม่ได้อะไรใหม่ นี่เป็นจรรยาของนักพูด อย่าพูดโดยไม่มีการเตรียมตัว

การที่ท่านบังคับให้ตนเองเตรียมตัวอยู่เสมอ นั้น เท่ากับว่าท่านเป็นหินที่กลิ้งอยู่เรื่อย ๆ ท่านค้นคว้าอยู่เรื่อย ๆ แม้ท่านจะเทศน์เรื่องเดิม อตุตา หิ อตุตโน นาโถ เทศน์วัดเราวันนี้ พรุ่งนี้ก็ไปเทศน์ อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ที่วัดอื่นๆ แต่นิทานต้องเปลี่ยนบ้าง เปลี่ยนนิทานบ้าง เปลี่ยนสุภาษิตรับบ้าง เปลี่ยนอะไรอยู่เรื่อย ๆ จนกว่าเราจะพอใจ แต่จริง ๆ มีเรื่องใหม่ๆ แสดงว่าสติปัญญาท่านงอกเงยขึ้น ตามกาลเวลา ยิ่งเทศน์ยิ่งดี ยิ่งมีประสบการณ์ เพราะค้นคว้าอ่านพระไตรปิฎก อ่านคัมภีร์ อ่านอะไรต่าง ๆ ยิ่งเทศน์เป็นสิบปีแล้วความรู้

ยังทำเดิม แสดงว่าท่านไม่ได้เตรียมตัว ถ้าท่านเตรียมตัวทุกครั้งในการที่ท่านจะไปเทศน์ ไปสอน ความรู้ มันก็จะเพิ่มพูน ตลอดเวลา

ยิ่งฝึกยิ่งได้ผล

เพราะฉะนั้น ที่ผมบรรยายวันนี้กับบรรยายรุ่นที่หนึ่ง รุ่นที่หนึ่งนี่อบรมกันที่นี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ต่างกันมาก ยี่สิบเอ็ด สามสิบเอ็ด สี่สิบเอ็ด ห้าสิบเอ็ด สามสิบปี รุ่นที่หนึ่งนี่ สามสิบปีมาโดยประมาณ วางเว้น ไปเพราะว่าผมได้จัดในช่วงที่ผมไปเรียนต่างประเทศ และหลวงตาแพรเชื้อไม้ ก็มรณภาพ ก็กลับมา ได้มารื้อฟื้นขึ้นอีก จากรุ่นที่ ๕ เป็นต้นมา

รุ่นที่ ๕ นับมาถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ ๒๕๔๐ มาจนถึงปัจจุบัน สิ่งที่ผมเป็นวิทยากรบรรยาย ผมก็เปลี่ยนไปทุกปี เตรียมการใหม่ทุกครั้ง ท่านจะเป็นคนเดิมที่มาฟังในปีก่อนหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่สำหรับผมนั้นผมจะได้เตรียมการเรื่องใหม่ ๆ อยู่เสมอ ไม่ต้องการที่จะให้ตะไคร่น้ำมันจับ

เพราะฉะนั้น เมื่อเราเตรียมการอยู่เสมอ ผมก็ถือว่าการเตรียมการ เหมือนกับท่านเป็น ไม้เมาชู (Moso Bamboo) หรือว่าไม้เมาชู ฝรั่งเขาเรียกโมโซ

ผมไปถ่ายภาพนี้มาจากเมืองจีน ห้าปีปลูกแล้วมันสูงแค่นี้ แต่หลังจากห้าปี มันโตวันละสองฟุตครึ่ง ห้าปีแรกสูงไม่ถึงท่อมหัวเลย แต่หลังจากห้าปีมันโตวันละสองฟุตครึ่ง สูงเต็มที่ ๑๕ ฟุต ภายใน ๖ สัปดาห์ นี่คือไม้เมาชูในประเทศจีน ท่านจะต้องเคยเห็นบ้างแหละ ดูทีวี เพราะนิยายกำลังภายในชอบไปฟันกันบน ยอดไม้นี้ ทำไม้ไปฟันบนยอดไม้นี้ เพราะมันเป็นไม้ยักษ์ใหญ่ที่สุดในโลก หลังจากที่มันสูงเต็มที่ ๑๕ ฟุต มันไม่สูงต่อ มันจะขยายทางกว้างใหญ่ขึ้น ๆ เหมือนภาพนี้ ท่านลองดูว่าเทียบกับมือผมนี้มันใหญ่ขนาดไหน ท่านลองเอาไปคิดจินตนาการว่า ถ้าเอาไปทำข้าวหลาม ๑ กระบอกละนี้ ฉันทัดใหม่ ไม้ยักษ์ นิยายกำลังภายในชอบไปฟันกันบนต้นไม้นี้ โตเร็วมาก แต่ปลูกที่ประเทศไทยไม่ขึ้น เพราะมันชอบอากาศหนาว ฝรั่งเอาไปปลูกได้แต่ก็ไม่โตเท่าที่ประเทศจีน ประเทศหนาว ๆ เรียกว่าไม้โมโซ

คนสงสัย ทำไมปลูกตั้งห้าปีมันสูงนิดเดียว แต่หลังจากห้าปีมันสูงพรวด ๆ ๆ วันละสองฟุตครึ่ง เกิดอะไรขึ้น เขาก็ขุดลงไปใต้ดิน ไปดูรากมัน ก็พบว่าใน ๕ ปีแรก ที่มันไม่โตขึ้นไปสูงขึ้นไปบนท้องฟ้า เพราะมันโตใต้ดิน รากมันงอกอยู่ใต้ดิน ขอนไช วนเป็นขนด ๆ เพราะฉะนั้นมันจึงเป็นไม้เดี่ยว สังเกตไหม หน่อ มันจะไม่ไปเกิดขึ้นอยู่ข้าง ๆ ไม่เป็นกอ ไม่เป็นกอไม้เหมือนบ้านเราเพราะรอบ ๆ เป็นรากของมัน วนอยู่ อย่างนี้อาณาจักรโคราณาจักรมัน ยาวเท่าไร ๕ ปีนี้รากมันยาวประมาณ เวลาเอามันขึงยาวออกไป ๑ กิโลเมตรเห็นจะได้ ยาวเป็นกิโลเลย มันขอนไชไปตรงโน้นตรงนี้

พอมันเตรียมความพร้อมอยู่ห้าปี หลังจากนั้นมันโตบนดิน หลังจากโตใต้ดินชุ่ม เสื่อชุ่ม ชุ่มอยู่ ใต้ดิน โดบนดิน รากมันดูดอาหาร โสก โสก โสก โดพรวด ๆ วันละสองฟุตครึ่ง สูงเต็มที่ ๑๕ ฟุตภายใน ๖ สัปดาห์ เหมือนพวกเราบางรูป เป็นเสื่อชุ่ม มาเตรียมความพร้อมอยู่ที่วัดประยูร ฝึกอยู่ฝึกไปฝึกมากลับไปแล้ว เข้าอวาสบอ ก ผิดฟอร์มไปเลย ไม่ใช่ธรรมดา ดังระเบิดเลย แต่กว่าจะดัง ท่านจะต้องทำรากให้มันคงเหมือนไม้ โมโซ เตรียมตัวให้พร้อม ที่จะเป็นนักพูดนักเทศน์กะเขา

เพราะฉะนั้น ท่านจะพูดได้ดี ท่านจะต้องเก็บวัตถุดิบ ข้อมูล สะสมบารมี ฝึกหลายอย่าง ถ้าท่านจะพูด ถามว่าท่านมีเรื่องที่จะพูดหรือยัง ไม่ใช่ใครให้เทศน์ก็เทศน์ โดยไม่มีการเตรียมเรื่อง อย่างที่ผมได้พูดเรื่องใต้หวัน เรื่องอียิปต์ เรื่องอะไรต่าง ๆ นี้ผมคิด เก็บสะสมเรื่อย ๆ

ผมไปดูที่ใต้หวันเป็นร้อย ๆ อย่าง แต่ผมเอามาเทศน์วันนี้เรื่องสองเรื่อง แสดงว่าเราจะต้องคิดว่าอะไรที่มันเหมาะกับประเทศไทยที่จะนำมาพูดได้ เตรียมเรื่อง อ่านชาดกในพระไตรปิฎก ๕๘๗ เรื่อง แต่เรื่องไหนที่ท่านจะนำมาเทศน์ อบรมเดี๋ยวนี้

เห็นไหม เหมือนแม่บ้านจะทำต้มยำกุ้ง ไปในตลาด ของเต็มตลาดหมดเลย แต่จะซื้ออะไรมาทำต้มยำกุ้ง นั่นคือการเตรียม ของสำหรับปรุงเรื่อง ไม่ใช่มีอะไรก็จับใส่ ๆ กันไป ท่านจะต้องวางแผนวางพร้อมเรื่อง ค่อย ๆ คิด หาข้อมูลวัตถุดิบ เก็บสะสม ว่ากันว่า อับราฮัมลิงคอน ซึ่งเป็นนักพูดดังมากนี้ แกจะสวมหมวกสูง หมวกฝรั่งคุณภาพมันจะสูงอย่างนี้ ทำไมแกสวมหมวกสูง แกเป็นประธานาธิบดีที่ใส่หมวกสูง ในหัวแกนี้ แกเป็นนักพูด มีมุขตลก แกเจอที่ไหนแกจด จดบันทึกเหมือนพวกเรานี้ จดบันทึกแล้วเอาไปเก็บไว้ที่ไหน เอาใส่ไว้บนหัวเอาหมวกทับไว้ ไม่ได้ใส่กระเป๋า ไว้ได้หมวก ให้มันซึมเข้าสมอง ท่านจะลองบ้างก็ได้ ส่วนมากก็เก็บไว้ตรงนี้ โกล้หัวใจโยม ดึงเอามา เทศน์ได้ทันที ช่วยลดแอร์หน่อยผมจะเทศน์ได้นานกว่านี้ เสียจะแหบตามท่านเจ้าคุณพระราชปฏิญาณแล้ว นี่ก็เป็นการเตรียมตัว บางคนนี่พูดไม่ได้ดูบรรยากาศเลย นักเทศน์ที่ดี นักพูดที่ดี เขาจะไปก่อนเวลา ไปดูหน้าดูตาคนฟังอย่างน้อยสัก ๑๕ นาที ดูว่าไม่ค่อนไหม หมาเห่าไหม แอร์เย็นเกินไปไหม แต่บังเอิญผมเป็นเจ้าของที่ มาถึงก็พอบอกกันได้ แต่ถ้าเกรงใจกัน ทนหนาวพูดไปเดี๋ยวก็เป็นหวัด

เตรียมตัวอย่างหนึ่ง เตรียมการ เตรียมเรื่อง เตรียมตัว นุ่งสบง ครองจีวรให้เรียบร้อย ก็เป็นการเตรียมตัว แล้วก็ดูบรรยากาศต่าง ๆ อย่างที่ผมว่า เตรียมความพร้อม เตรียมเรื่อง แล้วเตรียมตัว

เตรียมตัวคืออะไร ฝึกซ้อม หัดอ่านภาษาบาลีให้มันถูก บางท่านออกเสียงภาษาบาลีไม่ถูก อ่านไม่เป็น โยนิโสมนสิกการ ไปอ่านเป็น โยนิโสมนัสการ บางท่านอ่านภาษาบาลีโดยเฉพาะเวลาตั้งบาลีนึกเขบตพ ที่ต้องเดิมอิติ เช่น กโรติ ต้องลงท้ายด้วย กโรติติ อะไรท่านองนี้ มัน ๆ อะไรเยอะเยอะหมด บาลีนี้มันจะมีลักษณะพิเศษ ท่านจะต้องศึกษาว่า จะเดิมอิติ “อตุตา หิ อตุตโน นาโถติ” แต่ท่านก็ไป “อตุตา หิ อตุตโน นาโถติติ” ผิดแล้ว อันนี้ไม่ได้เตรียมตัว

บางคนไม่ได้เตรียมตัว หน้าเข้าไปอีก จริง ผมเคยเห็นคนที่จะกล่าวเปิดงาน งานเปิด ๒ ทุ่ม ที่ต่างประเทศ แล้วไปปิดเที่ยงคืน งานปีใหม่ เพราะฉะนั้นเลขานุการ ก็ให้โพยมา ๒ ใบ ใบหนึ่งกล่าวเปิดงาน ใบหนึ่งกล่าวปิดงาน แกก็ใส่กระเป๋าไว้ แกลืมว่ามันอยู่กระเป๋าซ้าย กระเป๋าขวา พอขึ้นเวทีต้องเปิดงาน แกไปล้วงผิด “ดิฉันขอปิดงานแต่เพียงเท่านี้” ยังไม่ทันได้เปิดเลย เพราะว่าแกใส่แวนหนา ๆ ไปตามโพย ยังไม่ได้เปิดเลยปิดได้ไง เตรียมตัวก็คือซักซ้อม บางคนซ้อมพูด ซ้อมແທ่່ นักเทศน์ແທ่່ แທ่່ล้นห้องน้ำเลย เพื่อนปากกฐิ นั้น ซ้อม อย่าไปว่าเขาเลย กว่าที่จะดังกฐิซ้อมไปหลายครั้ง นักร้องก็ต้องซ้อมใช้ไหม

นี่คือการเตรียมตัว ท่านมีเรื่องอยู่แล้ว แต่บางทีประหม่าอีก เอ.. วันนี้เจ้าอาวาสมานั่งฟังด้วย ประหม่า ประหม่าก็ลืม พูดถูก ๆ ผิด ๆ ไปเทศน์งานศพ เจ้าอาวาสนั่งเป็นประธาน พระครูอีกองค์มรณภาพ ไปเฝ้าห้องมรณภาพเป็นเจ้าอาวาส เราจะมรณภาพเอง ไม่ได้ซ้อมให้ดี บางทีไม่ได้ถามเลยว่าใครตาย นี่ก็ไม่ได้เตรียมตัว

แล้วอย่างที่ผมว่า พอไปเจอผู้ใหญ่ นั่งเป็นประธาน มันสั้น ท่านไม่ได้เตรียมใจ ไม่ได้ทำจิตใจตนเองให้อาหาญ บั่นลือสีหนาท พร้อมทั้งจะพูด อย่างน้อยท่านจะต้องคิด ว่า เรื่องที่เราพูดนี้เรารู้ดีที่สุด เพราะเราเตรียมมาเยอะ ถ้าท่านเตรียมตัวมาดี เตรียมเรื่องมาดี ต่อให้เจอนักปราชญ์ราชบัณฑิตก็ไม่ประหมา เพราะท่านคิดว่า ท่านอาจจะเก่งเรื่องอื่น แต่เรื่องที่เราจะพูดวันนี้เรารู้ดีที่สุด เพราะเราค้นมาเยอะ นอกจากนี้ท่านอาจจะต้องเสกคาถาด้วย มีคาถาประจำตัว เอาละ บางท่านก็จะมี บางท่านก็จะมี เตรียมคาถาอะไร พุทโธ เม นาโถ ธมฺโม เม นาโถ สงฺโฆ เม นาโถ คุณพระช่วย แปลง่าย ๆ พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งของเรา พระธรรมเป็นที่พึ่ง พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง บางคนหนักเข้าไปหน่อย อหิ สีโห คฺวั สุกโร ข้าพเจ้าคือราชสีห์ คนฟังคือหมู ปลูกใจ (ฮือฮือ)

ทีนี้ผมย้อนมาเรื่องเตรียมเรื่อง เตรียมตัวเตรียมการอะไรต่าง ๆ นี่มันไปอยู่ในเรื่องอะไร ไปอยู่ในเรื่องจรรยา ท่านจะขึ้นธรรมมาสน์ ถือกัมภีร์ยังงัย อะไรต่าง ๆ จรรยานักเทศน์จะสอนท่าน ผมจะพูดหลักการและวิธีการ

เพราะฉะนั้น หลักการจะอยู่ในเรื่องเตรียมเรื่อง เตรียมเรื่อง หลักการมีอยู่ว่า คำว่าหลักการคืออะไร หลักการคือกรอบกว้าง ๆ สำหรับปฏิบัติที่จะเป็นแนวให้เรายึด เช่นเราจะเทศน์เรื่องอะไร ไปอ่านมาเยอะเลย เหมือนแม่ค้าไปในตลาด จะทำดัมยำกึ่ง ไปซื้อมาทุกอย่างเลย ไม่มีประโยชน์ ไปซื้อของเฉพาะที่จะทำดัมยำกึ่ง

การเลือกรื่องที่สนใจ

เราจะไปพูดให้คนฟัง เราต้องรู้ว่าเขาอยากฟังเรื่องอะไร แล้วก็เตรียมให้มันสอดคล้องกับความสนใจของผู้ฟัง บางทีเขาประกาศหัวข้อเรื่องไปแล้ว ก็มมกถา สีสกถา ทานกถา ค้นหาแต่เรื่องทานนี่แหละ อย่าไปเอาเรื่องอื่น แล้วก็ไม่ต้องเทศน์ทุกเรื่องที่เราไปค้นหา เหมือนคนทำเรื่องวิจัยนั่นแหละ บางคนทำไม่เรื่องวิจัยปริญญาโทไม่จบ ทำวิจัยเรื่องฝนแล้ง แต่ไปอ่านเรื่องน้ำท่วม น้ำท่วมไม่เกี่ยว เราจะเทศน์เรื่องนี้ ก็จะต้องค้นในส่วนที่มันเกี่ยวข้องกับ ไม่เทศน์ทุกเรื่องที่เรารู้ เทศน์เรื่องที่เขาควรรู้หรืออยากรู้ เขาอยากรู้เรื่องอะไร เราลองคาดเดาซิ พระพุทธเจ้าเทศน์ทุกครั้งมีคนบรรลุเพราะว่าอะไร เพราะพระพุทธเจ้าทรงมีเจตปริญญาน กำหนดรู้ใจของผู้ฟัง เราไม่ได้กำหนดรู้ใจของผู้ฟัง ก็ต้องสุ่มบ้าง หรือถามคนที่มานิมนต์ อยากรู้อะไร ฟังเรื่องอะไร บางทีเขาให้เราตั้งเรื่องไปเอง เราก็ต้องดูว่าตอนนี้สถานการณ์ในประเทศ หรือในหมู่บ้าน เขากำลังสนใจเรื่องอะไร พูดในเรื่องที่เขาควรจะรู้ เช่นแตกความสามัคคีกันในบ้านเมือง ต้องย้ำเรื่องความสามัคคีมาก ๆ

อันนี้ก็คืออย่าเทศน์ทุกเรื่องที่เราจะรู้ หมายความว่าไง บางท่านมาฝึกอบรมที่นี้ ธีรอนวิชา กลับไปสู่ปรมัตถ์เรื่องนิพพานไปเลย โยมกลับไปก่อนศาลา คนเทศน์มันจริง ๆ แต่คนฟัง เบลอ ๆ กลับบ้านไม่ถูก โคนอัดเข้าไป เทศน์เรื่องที่เขาควรรู้และอยากรู้ เวลาท่านไปพูดที่ศาลาวัดมีทั้งเด็กนักเรียน ไอ้โฮ เมื่อวานผมไปพูดที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ห้องประชุม 1,500 คน แล้วหัวข้อก็อย่างดี “ภาษาธรรมชาติภาษาไทย” ตอนแรกก็อาจารย์นั่งกัน พระนั่ง แต่ที่ว่าง มีที่นั่งเยอะพอสมควร อีกสักพักหนึ่งนักเรียนมากันเต็มไปหมดเลย ตัวเล็กตัวน้อย เณรน้อยอีกต่างหาก เอ้อ ไอ้ที่เราจะมาพูดให้นักวิชาการฟังนี้ มันจะไม่รอดแล้ว ท่าน เณรน้อยไม่สนใจหรอก ภาษาคนภาษาธรรมท่านพุทธทาส ผมต้องเปลี่ยนเลย เอาเณรน้อยเป็นเกณฑ์ เอาเด็ก

นักเรียนเป็นเกณฑ์ เพราะว่าถ้าเราพูดให้ผู้ใหญ่ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า นักเรียนมันจะ.. เทศน์เรื่องที่นักเรียนก็อยากจะรู้ ผมก็เลย เปลี่ยนเป็นปริศนาธรรมในทันที ภาษาไทยนำไปสู่ภาษาธรรม ผมก็ตั้งคำถามนักเรียนให้นักเรียนตอบ ให้เฉลยตอบ เฉลยสนใจมาก ตอนแรกผมพูดปริศนาธรรม อะไรเอ่ย คำแล้วกลับขา คือพูดไปเรื่อย ๆ แต่เราต้องยกเรื่องให้... พูดถึงเรื่องอนิจจัง อะไรเอ่ยคำแล้วกลับขา ยังคิดไม่ออก ขาวแล้วกลับสัน มันแล้วกลับคลอน หย่อนแล้วกลับตั้ง

คำแล้วกลับขา เฉลยยังคิดไม่ออก ผมบอก “ผม เส้นผม” คำแล้วกลับขา แต่บางทีขาวแล้วกลับดำ อีก ย่อม

ขาวแล้วกลับสัน ชักเคาทางออกไซ้ใหม่ เฉลยชักเคาทางออก มีส่วนร่วมแล้ว กับนักเรียน “สายตา”

มันแล้วกลับคลอน ที่นี้รู้แล้ว เคาทางถูก “ฟัน”

หย่อนแล้วกลับตั้ง ไม่ต้องนั่นเลย “หู”

เริ่มสนใจแล้ว ภาษา ผมถามใหม่ พญายักษ์ตนหนึ่งนา มีหน้า ๓ หน้า มีตา ๒ ข้าง ข้างหนึ่งสว่าง ข้างหนึ่งริบหรี่ มีปาก ๑๒ ปาก มีฟันไม่มาก ปากละ ๓๐ ซี่ กลืนกินสัตว์ทั่วปฐพี พญายักษ์ตนนี้คืออะไร กำลังจะกินพวกเรา นี้ ชูไปด้วย ตาลอยเลย “กาลเวลา”

พญายักษ์ตนหนึ่งมีหน้า ๓ หน้า ก็คือ ๓ ฤดู หนาว ร้อน ฝน

มีตาสองข้าง ข้างหนึ่งสว่าง ข้างหนึ่งริบหรี่ ข้างขึ้นข้างแรม หรือกลางวันกลางคืน

ปาก ๑๒ ปาก ก็สิบสองเดือนในหนึ่งปี

มีฟันไม่มากปากละ ๓๐ ซี่ ก็เดือนหนึ่งมี ๓๐ วัน

กลืนกินสัตว์ทั่วปฐพี พญายักษ์ตนนี้คือ “กาลเวลา”

เปลี่ยนทันทีเลย ที่เตรียม ๆ ไปคนละเรื่องเลย เพราะฉะนั้น เทศน์เรื่องที่เหมาะสมกับผู้ฟัง วุฒิภาวะ ความสนใจ นั่นก็คือพระพุทธเจ้าสอนธรรมะกำมือเดียว อดีตก็ดี ปัจจุบันก็ดี พระพุทธเจ้าตรัสว่า เราสอนอยู่เรื่องเดียวคือทุกข์กับความดับทุกข์ อริยสัจ ๔ แต่สอนชวานาสอนอย่างหนึ่ง สอนกษัตริย์สอนอย่างหนึ่ง สอนแพทย์ สอนอย่างหนึ่ง สอนพราหมณ์สอนอย่างหนึ่ง สรุปลแล้วเรื่องอริยสัจ ๔ ๔๕ ปี ยักย้ายถ่ายเทไปตามพื้นความรู้ บารมี ความสนใจของผู้ฟัง

ท่านเทศน์อริยสัจ ๔ กับนักเรียนเทศน์ยังงัย กับโยมศาลาวัดเทศน์ยังงัย กับครูบาอาจารย์มหาวิทยาลัย เทศน์ยังงัย ไม่เหมือนกัน ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นั้นแหละ ไม่เหมือนกัน พระพุทธเจ้าเทศน์อย่างเดียว ๔๕ ปีเรื่องเดียวกันนี้แหละ ยักย้ายถ่ายเทไปตามพื้นของผู้ฟัง

เพราะฉะนั้น ท่านจะต้องวิเคราะห์ผู้ฟังว่า เรื่องอะไรถึงจะเหมาะสมกับผู้ฟัง สรุปลหลักการ ท่านต้องฝึกวิเคราะห์ผู้ฟัง แล้วท่านจะวิเคราะห์ผู้ฟังได้ดีต่อเมื่อไปฟังบ่อย ๆ ท่านลองไปฟังนักพูดที่เก่ง ๆ นักเทศน์ที่เก่ง ๆ แล้วลองดูว่าเขาพูดยังงัยถึงเหมาะกับกลุ่มนั้น ถ้าท่านตามฟังผมพูดแต่ละแห่งแต่ละที่ ผมพูดไม่เหมือนกัน ในระดับนานาชาติ ระดับโลกก็พูดอย่างหนึ่ง ให้มันเหมาะ ออกทีวี วิทยู โทรทัศน์ อีกแบบหนึ่ง เทศน์ก็อีกแบบหนึ่ง

เพื่อที่จะให้คนสนใจ ท่านจะต้องให้เหมาะกับพื้นความรู้ ความสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ฉะนั้น ธรรมะกำมือเดียวนี้นี้มาจากไหน ป่าประคูลาย พระพุทธเจ้าเสด็จไปป่าประคูลายพร้อมกับภิกษุจำนวนมาก แล้วหยิบใบไม้มากำมือหนึ่ง ตรัสถามว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ไบไม้ในกำมือของเรา กับไบไม้ในป่าอันไหนมากกว่ากัน”

พระก็กราบทูลว่า “ไบไม้ในกำมือของพระองค์ มีน้อยกว่า”

“ไบไม้ในป่ามากกว่า” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ข้อนี้ฉันใดภิกษุทั้งหลาย ที่ว่าไบไม้ในกำมือเราน้อยกว่า ไบไม้ในป่า ฉันใด ความรู้ที่เราตรัสรู้เป็นสัพพัญญู มากมายมหาศาลประดุจดังไบไม้ในป่า แต่ที่เรานำมา สอนเธอทั้งหลาย น้อยนิดประดุจดังไบไม้กำมือเดียวเท่านั้น เราไม่สอนทั้งหมดที่เราได้ตรัสรู้เป็นสัพพัญญู เราสอนเฉพาะที่เป็น ไปเพื่อเบื้อหน้า เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับทุกข์ ที่เหมาะกับพวกเธอ”

นี่คือกำมือเดียว ทั้งป่าที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้เป็นสัพพัญญู ไม่ได้เอามาเทศน์ กำมือเดียวเท่านั้น ในสี่สปปาณวรรค ในพระไตรปิฎก ตรัสไว้แบบนี้ เพราะฉะนั้น บางท่าน บางคน รื้อนวิชา เตรียมการ เหมือนกับเอาป่าทั้งป่ามาเลย อัดให้โยมฟัง โยมนั่งฟังเสาสลับ ก็ไปโทษโยมว่า โง่ ของดี ๆ ไม่รู้จักฟัง สอน พวกนี้เหมือนสี่ซอให้ควายฟัง คนไหนที่พูดอย่างนี้ พระองค์ไหนที่พูดอย่างนี้ แสดงว่าสี่ซอไม่เป็น ถ้าสี่ เป็น ควายต้องฟัง มีนักสี่ซอคนหนึ่ง เป็นศิลปินแห่งชาติ แก่นั่งสี่ซออยู่บนคันทนา ไม่มีใครฟัง คนไม่มีใคร ฟัง มีควายสี่หมื่นอยู่ตามคันทนาตัวหนึ่ง แก่กว่า เอ ที่ว่าสี่ซอแล้วควายไม่ฟังจริงหรือเปล่า

แกลยสี่ซอ เขมรไล่ควาย มันก็ไม่ไป

ลองใหม่ซิ เราจะสิ้นชื่อแล้วมั้ง เขียบ เขียบ เข้ามาลี มันก็ไม่มา

ตอนหลัง สีเป็นเสียงขลุ่ยร้อง หึง หึง หึง หึง ควายกระดิกหูไต่ขลุ่ย ปรับคลื่นแล้ว

สีเป็นเสียงสุนัขกัดกัน โห่งแง โห่งแง มันกลัวลูกหลงมองดู ได้การละ ได้การละ

ตอนหลังสีเป็นเสียงลูกแวงร้อง ลูกควายร้อง มันหยุดกินหญ้าามองเลย เหมือนตัวนี้เลย นึกว่าลูก มันอยู่แถวนี้

เห็นไหม สีให้เป็นเถอะ ควายฟัง ถ้าสี่แล้วควายไม่ฟังต้องอบรมกันอีก มาฝึกอบรมนักเทศน์ที่นี้ แผละ ผมเรียกหลักสูตรนี้ว่า “หลักสูตรเทศน์ให้ควายฟัง” ควายต้องฟังรู้เรื่อง กลับไปเทศน์ ลูกเด็กเล็ก แดงต้องฟังรู้เรื่องหมด กำลั้งร้องไห้อ่างนี้ พอ โมตัสสะ นี้ละก็ตาโตเลย “หลักสูตรสี่ซอให้ควายฟัง” เพราะฉะนั้น สุภยิต อุทานธรรมจึงสอนว่า

ถ้าพูดไปเขาไม่รู้อย่าชู้เขา

ว่าโง่งามงอะเชอะนักหนา

ตัวของเราทำไมไม่โกรธา

ว่าพูดจาให้เขาไม่เข้าใจ

เขียนติดห้องไว้เลย ถ้าเทศน์ไม่ด้อย่าไปโทษคนฟัง คนบอกไม่ชอบ ไม่สนใจ แสดงว่าไม่ใช่คนฟัง โง่หรือก ถ้าเด็กปากมันเล็กเราป้อนอาหาร สมัยเด็กป้อนด้วยกล้วย เราโตมาด้วยกล้วยชนิดนี้ เอาปากเด็กเป็น เกณฑ์มันก็ป้อนได้ เหมือนกับเตรียมธรรมะให้เหมาะกับผู้ฟัง แต่ถ้าเอาปากเราเป็นเกณฑ์ คำใหญ่ ไปป้อน เด็กแล้วมันหกออก เด็กมันไม่กินแล้วเราจะไปโทษว่ามันโง่ไม่ได้ คนป้อนโง่

ถ้าเราเทศน์แล้วคนไม่สนใจ บางทีเราต้องมองที่ตัวเราเอง แก้ไขปรับปรุง

การเทศน์ที่น่าสนใจ

ระดับสูง เป็นแบบธรรมาธิษฐาน สอนธรรมะล้วน ๆ ไม่มีตัวอย่าง ไม่มีภาพประกอบ กับ
บุคลาธิษฐาน

สอนธรรมะด้วยตัวอย่าง ระดับสูง ระดับปรมาตม์ ระดับครูบาอาจารย์นี้ พุคกันธรรมะล้วน ๆ นี้เขา
มันดี สะใจ ถูกใจ

แต่ถ้าระดับชาวบ้าน ระดับเด็กท่านจะต้องบุคลาธิษฐาน สอนด้วยตัวอย่าง

การสอนแบบธรรมาธิษฐาน แบบธรรมะล้วน ๆ คือสอนแบบอภิธรรมปิฎก ๑๒ เล่ม ท่านไปดูเลย
พระพุทธเจ้าทรงสอนแบบอภิธรรมปิฎก นอกนั้นพระสุตตันตปิฎก ๒๕ เล่ม บวกวินัยปิฎก ๘ เล่ม เป็น
บุคลาธิษฐาน คนส่วนใหญ่ชอบให้สอนแบบบุคลาธิษฐาน ถึงจะฟังรู้เรื่อง คือ ท่านต้องมีตัวอย่าง ต้องมี
นิทาน อย่างสักแต่ว่าเทศน์ธรรมะล้วน ๆ สติ คืออะไร สติคือความระลึกได้ คือว่า ไม่ลืม คือว่า ไม่หลง คือว่า
นึกได้ แล้วเมื่อไรมันจะรู้ว่า สติคืออะไร

เพราะฉะนั้น อธิบายธรรมะอย่างเดียวกันไม่ได้ ท่านต้องมีตัวอย่าง วันนี้นำมาพูดการเทศน์แบบ
บุคลาธิษฐาน สอนธรรมะด้วยตัวอย่าง และเมื่อท่านสอนธรรมะด้วยตัวอย่างนี้ ท่านต้องประเมินตัวเองด้วย
ว่า เทศน์แล้วเป็นอย่างไร ก่อนที่ผมลงตัวอย่าง วิธีเทศน์ ผมให้เกณฑ์ในการประเมินตัวท่าน

การประเมินตัวท่านจะมี ๔ เกณฑ์

๑. สันทสสนา คือเทศน์ได้แจ่มแจ้ง ถ้าท่านเทศน์มีตัวอย่างคนจะเข้าใจง่าย นี่คือเกณฑ์ที่ ๑ ท่านมา
ฝึกบ่นนี้ เราจะดูว่าท่านเทศน์ได้แจ่มแจ้งไหม พูดได้ชัดเจนไหม

พระพุทธเจ้าเวลาเทศน์แต่ละครั้ง คนจะชม “แจ่มแจ้งนัก แจ่มแจ้งนัก เหมือนกับหางของที่คว่ำ
จุดไฟในที่มีด บอกทางแก่คนหลงทาง” เวลาฟังพระพุทธเจ้าเทศน์แล้วเป็นอย่างนี้

มีคนเคยอุทานอย่างนี้ไหม เวลาท่านเทศน์ “แจ่มแจ้งนักพระคุณเจ้า แจ่มแจ้งนัก เหมือนกับคว่ำของ
ที่หาง ดับไฟจนมีดคือ” ส่วนมากจะเป็นอย่างนี้ ชะมากกว่า มันต้องแจ่มแจ้ง

และเทศน์นี้ แจ่มแจ้ง เข้าใจง่ายอย่างเดียวไม่พอ ต้องจงใจให้เกิดศรัทธา เวลาฟังท่านเทศน์แล้ว
โอให้ อยากเอาไปปฏิบัติ สอนธรรมะไม่เหมือนสอนคณิตศาสตร์ ไม่เหมือนสอนประวัติศาสตร์ ฟังแล้วก็
แล้วกัน คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ แต่ธรรมะ ฟังแล้วต้องตั้งใจฟัง ตั้งใจจำ นำเอาไปปฏิบัติ และเขาจะ
นำไปปฏิบัติได้อย่างไร ท่านต้องมีข้อ ๒

๒. สมาทปนา จุงใจ ให้เกิดศรัทธา โอ้ กรรมฐานดี โยม ต้องปฏิบัติสิ ปฏิบัติอย่างงี้ ๆ โยมฟังเลย
เทศน์ให้เหนื่อย แต่ถ้าหากว่าท่านเทศน์พูดจุงใจ อานิสงส์ของกรรมฐานเป็นอย่างนี้ ปฏิบัติแล้วเป็นอย่างนี้
โยมไปปฏิบัติตาม นี่แหละ จุงใจ แก้วกล้าข้อที่ ๓

๓. สมุตเตชนา แก้วกล้า ฟังแล้ว ที่ท่านสอนนี้ไม่ยากเกิน โยมทำได้ แต่ไม่ใช่ ไปเทศน์ ห้ามดื่ม
สุรา ห้ามเล่นการพนัน โยมก็เถียง ท่านเป็นพระท่านก็ทำได้สิ ไม่ดื่มสุรา แต่ผม ต้องเข้าสังคม แล้วก็เถียงอีก
ที่ท่านเทศน์ ผมรู้หมด แต่มันอดไม่ได้ ลองมาเป็นอย่างผมสิ อ้อ มันเถียงอีกแล้ว

ท่านจะอย่างไรให้เขาเกิดแก้วกล้าอาจหาญ อยากปฏิบัติตาม เปลี่ยนพฤติกรรมคน นั่นคือข้อที่ ๓
ปลุกใจให้แก้วกล้า และ

๔. สัมผัสหงสา รำเริง ธรรมะบันเทิง ฟังธรรมะแล้วมันไม่เครียด มีอรรถรส ไพเราะ เทศนาดีไม่เหมือน ไม่จำเป็นต้องโจ๊ก ตลกคาเฟ่ แต่ฟังแล้วมันเกิดความรู้สึกชื่นบาน ธรรมรส สัพพรส ชินาติ รสแห่งธรรมะช รสทั้งปวง ฟังธรรมะแล้ว ชื่นบาน สบายใจ ไม่เครียดเหมือนไปฟังม็อบที่สะพานม้ฆวาน แต่บางรูปเทศน์แล้วเหมือนกับฟังมาจากแถวสะพานม้ฆวาน ร้อนยิ่งกว่าโยมอีก

ฟังแล้วให้เอ็นใจ เกิดศรัทธา เกิดความรู้สึก มีเมตตาแบบพระคุณเจ้า แล้วสนุก อยากฟัง ชวนติดตาม ไม่เบื่อ แค่นี้พอแล้ว

แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ล้า รำเริง ฝึกตัวเองให้ครบทั้ง ๔ ส. เรียกว่า ๔ ส.

มาอบรมที่วัดประยูรฯ ต้องให้ครบทั้ง ๔ ส. ทำยังไงต้องให้ แจ่มแจ้ง ให้จูงใจ ให้แก่ล้า ให้รำเริง นี่คือหลักการประเมินตนเอง เดี่ยวผมจะตอบคำถามว่าทำอะไร อันนี้เป็นเกณฑ์ก่อน ๔ ข้อนี้ท่านต้องมีให้ครบ

พองค์ไหนมีครบ ๔ ส. จบแล้ว ให้ A เลย เกียรตินิยมจากวัดประยูร เทศน์ทั่วราชอาณาจักร ดีไหม ท่านเจ้าคุณพระราชปฏิภาณมุณีรับรอง องค์นี้ได้ ๔ ส. ได้ A ได้คะแนนเต็ม

บางองค์ได้แค่ ๓ ส. B ยังคืออยู่ A นี่ดีที่สุด ดีเลิศ B นี่ขึ้นดี

ขึ้น C พอใช้ ๒ ส.

ขึ้น D นี่ ๑ ส.นี้ให้ผ่านด้วยความเกรงใจ ที่จริงมันก็คือเกือบตก แหมสุดส่าหยังได้มา ได้มาสัก ส.

หนึ่ง ชาตินี้ก็ยังพอเทศน์ได้ แต่ว่าสงสารคนฟัง

แต่ที่ไม่ควรเทศน์เลย พวกไม่ได้สัก ส. เดียว F สอบตก พวกนี้ผมว่า หาเอาดีทางอื่น ปลุกเสกเลขยันต์ อะไรไปเหอะ เคาะกะโหลกไปเหอะ อย่าไปเทศน์เลย เห็นใจญาติโยมผู้ฟัง ยังเปิดสาขาอื่นได้ เอาดีทางอื่น นั่งเป็นเกจิอาจารย์ นั่งปลุกเสกพุทธาภิเษกไป พอได้ อย่าไปพูดเลย เพราะพูดก็ไม่เข้าหูคน ไม่ได้สัก ส. หนึ่ง

หลัก ๔ ส. ประเมินตัวเองเอง แล้ววิทยากรก็ดี ท่านเจ้าคุณพระราชปฏิภาณก็ดี อาจารย์ใหญ่ รวมถึงทุกท่านนี้ จะย่ำถึงเรื่องนี้อยู่เรื่อย ๆ วันนี้ผมพูดหลักการ ท่านจำไว้ แล้วต่อไปนี้ผมจะ โยงกลับไปเรื่อย ๆ ว่า ผมพูดในเรื่องเหล่านี้แล้วมันได้ ส. อะไร คอยจำ ๔ ข้อไว้ให้ดี ทวนอีกทีหนึ่ง

แจ่มแจ้ง คือสัมผัสสนทนา ท่านจะจำเป็นภาษาไทยก็ได้ ภาษาบาลีก็ได้ สัมผัสสนทนา เหมือนกับเห็นด้วยตาเห็นด้วยตนเอง

สมาทปนา มาจากสมาทาน รับเอาไปปฏิบัติ จูงใจ

สมุตเตชนา แก่ล้า อัจฉริยะ และกั

สัมผัสหงสา รำเริง บันเทิง

แล้วเราก็จะดูว่า คนไหนที่ได้ ๔ ส. เยี่ยมมาก แต่ว่าถ้าไม่ได้ครบ ๔ ส. ก็จะเหมือนแก้วนี้ ท่านว่านั่งได้ไหม นั่งได้ไหม ไม่ได้ เพราะขาขาด ๑ ข้าง แต่ยัง ตัวสูงมาก นี้ เทียบกับผมคูสิ พระบังเงาอยู่ ตัวสูงอยู่แค่นี้

แสดงว่าไม่ครบ ๔ ส. ๔ สดมภ์ ๔ เสา นักเทศน์ที่ไม่ครบ ๔ ส.เหมือนแก้วนี้ จำไว้ให้ติดตา นี้ แจ่มแจ้งไหม เป็นแก้วที่.. ของจริง อนุสาวรีย์แก้ว ๓ ขาค้าง มีรดวงเวียนนี้ไม่ได้ต่อเติมเลย รดวงเวียนนี้

วิ่งรอบเลย ผมไปถ่ายมากับมือ แล้วก็มีการพมด้วย กลัวว่าท่านจะว่าเป็นภาพกราฟิก อยู่ที่ สำนักงานใหญ่ สหประชาชาติ ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์

เขาสอนอะไรท่านรู้ใหม่ ผมก็เอาไปใช้เทศน์ใช้สอนบ่อย ท่านเห็นปั๊บ จะต้องมีการเตรียม ก็เหมือนผมนี้แหละ ผมก็จะมีลักษณะการเตรียมตัวสอนเทศน์อยู่เรื่อย พอผมเห็นครั้งที่หนึ่ง คับ รถมันไปเร็วมาก ผมได้ความคิดแล้ว ผมจะเอาไปเทศน์เรื่อง ๔ ส. รุ่งขึ้นผมให้รถกลับไป เพื่อให้ไปถ่ายภาพนี้โดยเฉพาะ และผมก็มาใช้พูดกับนักบริหาร ว่าหมายถึงอะไร แก้อ้อตัวนี้ ระดับอธิบดี รองอธิบดี เวลาเขามาสัมมนากัน เขาจะสัมมนากันหลักสูตรนักบริหารระดับสูง หรือ วปอ. เขาจะเข้าเรียนกันประมาณ ๔ เดือน บางทีก็ปีหนึ่ง มา ก็นานมาก ผมก็พูดว่า เห็นแก้อ้อตัวนี้นึกถึงอะไรรู้ใหม่ เอาไว้สอนตัวเองว่า อย่าไปสัมมนาหรืออบรมที่ ไหนนาน ระวังจะถูกเลียขาแก้อ้อ เวลาพูดกับคนเหล่านี้ก็เขวเขาบ้าง แต่จริง ๆ หมายถึงอะไร นี่คือปริศนาธรรม ง่าย ๆ แก้อ้อตัวนี้ มันอยู่บนน้ำสหประชาชาติ สหแปลว่าอะไร พร้อม แสดงว่า ประชาชาติจะต้องมีความสามัคคีมันจึงจะมีความเข้มแข็ง ถ้าขาดประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ร่วมมือกัน มันจะเหมือนแก้อ้อตัวนี้ ขาดความมั่นคง หรือสันติภาพในโลก เขาจึงเตือนใจทั่วโลกว่า มาเป็นสหประชาชาติ ต้อง United ยูไนเต็ด แปลว่า สห คือต้องร่วมมือกัน ไซ้ใหม่ ง่าย ๆ นี้แหละ เราเอาไปใช้กรณีอื่นได้เลย ถ้ามันมี ๔ ส. ท่านต้องให้ครบ ถ้าไม่อย่างนั้น งอนแง่น อนาคตการเทศน์ไม่รุ่งเรื่อง

ผมจะพูดทีหลังว่า ไม่มีอะไรใช้ประกอบการสอนธรรมะไม่ได้ ท่านจำภาพนี้ไว้ แล้วผมจะย้อนมาที หลัง เราเห็นอะไรก็ตามที่มันน่าสนใจเก็บเอาไว้ เหมือนกับลิงคอนเอาใส่ไว้ในหัว ใส่หมวก ผมเห็นอะไร ผมจะเก็บ เก็บด้วยภาพบ้าง บันทึกบ้าง อะไรบ้าง เหมือนท่านนั่งฟังผม มีคดี มีคำกลอนมีอะไรต่าง ๆ บันทึกไว้ นั่นแหละ รุ่งอรุณของความเป็นนักเทศน์เกิดขึ้นแล้ว ในสัปดาห์ที่ ๒ มีแวแล้ว

หลักการและวิธีการเทศน์

ที่พูดมาทั้งหมดนี้คือถึงหลักการ ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Principle หลักหมายถึงว่าเราจับหลัก เอาไว้ ไม่มีมันอยู่ตรงนี้ เวลาหัดว่ายนน้ำนี้ วนมันอยู่ตรงนี้แหละ เตรียมเรื่องก็เอาให้คนมันสนใจ หลัก ๔ ส. นี้ เป็นหลัก คือทำอะไรก็วนอยู่กับหลัก เหมือนกับวัวพันหลัก วนมันอยู่อย่างนั้น จะเทศน์ให้มีอุเทศ ท่านจะต้องนึกถึงอะไร จะเทศน์ต้องให้มันแจ่มแจ้ง ให้มันแก้วกล้า จูงใจ ร่าเริง ถ้าท่านจะพูด ๕ นาที มันแก้วกล้าใหม่ แจ่มแจ้งใหม่ จูงใจใหม่ ร่าเริงใหม่ หรือว่าต้องครึ่งชั่วโมง ก็วนอยู่กับหลักนี้แหละ เห็นไหม พอหลักท่านบอกว่าทำยังไงให้มันแจ่มแจ้ง นี้เรียกว่าวิธีการ หลักคือท่านต้องเทศน์ให้ได้ ๔ ส. แจ่มแจ้ง จูงใจ แก้วกล้า ร่าเริง แล้วทำอย่างไรละ ถึงจะเทศน์ได้ แจ่มแจ้ง จูงใจ เป็นต้น เริ่มแล้ว

หลักการเทศน์

ท่านรู้ใหม่ ว่า ถ้าท่านใช้ อุเทศไม่เป็น นิเทศไม่เป็น ปฏิบัติไม่เป็น ๔ ส. ท่านไม่ได้แล้ว เช่นตั้ง นโมไม่เป็น จับคัมภีร์ไม่เป็น อย่างน้อยคนไม่ศรัทธาท่านแล้ว นึกเอา จำได้ ตัวอย่างพระวัดเบญจมบพิตร ที่ทำผิด ตั้ง ๒๑ อย่าง อย่างน้อยสมเด็จพระสังฆราชไม่ยอมฟังแล้ว ไม่เกิดศรัทธา เวลาท่านจะพูดให้คนสนใจฟัง เขาบอกว่า ห้ามออกตัว เพราะว่าเวลาท่านมาพูด ถ้าท่านไปออกตัวไปถ่อมตัวมาก มันไปปิดเครื่องรับผู้ฟัง เขาไม่ยอมฟัง เช่น พอขึ้นมา ที่อาตมามาเทศน์ก็ไม่ได้เตรียมตัวเลยโยม นั่งถ่างหญ้าอยู่ตรง

โน้น เจ้าอาวาสสั่งให้เทศน์ก็ต้องมา แล้วจะให้เทศน์เรื่องอะไร โยมก็คิดว่าจะมาทางหญ้าหรือจะมาเทศน์
เท่านี้ก็หมดแล้ว

เพราะฉะนั้น มันต้องมีฟอร์ม ฟอร์มก็คือ คนที่เห็นท่านนี้ แล้วเกิดศรัทธา เปิดใจรับ ภาษาฝรั่งเศส
เรียกว่า Tern on เปิดเครื่อง ถ้าเห็นหน้าแล้ว ปิด พระองค์นี้ไม่น่าฟังเลย ไม่น่าเลื่อมใส คุยกันแล้ว ฟอร์มไม่
ดี เห็นไหม แต่ถ้าขึ้นมาแล้ว องค์นี้เข้าท่าเหลือเกิน น่าเลื่อมใส มีความเชื่อมั่นตัวเอง แต่ไม่ใช่เดินมาสะดุด
สายไฟ พุงไปโน้น วันนี้นั้นจะรอดหรือเปล่า ตั้งนโมก็สิ้นแล้ว (นะ.... โม.....) อย่างกะมนต์สิทธิ์ ลูกคอ
โม..... แค่นี้ก็แยะแล้ว หายไปหนึ่ง ส.แล้ว พอคนไม่ศรัทธา สมาทปนา ไม่จูงใจ พอคนไม่ตั้งใจฟัง แล้วมัน
ก็จะไม่แจ่มแจ้ง แล้วท่านจะทำอะไรเขาก็ไม่สนใจจูงใจก็ไม่ได้

เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราเริ่มจริง ๆ นั่นก็คือจูงใจก่อน เริ่มต้นให้จับใจ เริ่มต้นให้จูงใจ เตะใจ เรียก
ความสนใจ ทำยังไง 54.38

๑. ท่านจะต้องครบเครื่อง รู้ขั้นตอนการเทศน์ทั้งหมด ใช้อุเทศเป็น ทำนิเทศได้ ปฏิบัติ สรุปลง
ให้จับใจ ทำยังไง ถ้าไปที่ละตอน เวลาที่เขาชมผู้เทศน์ เขาจะชมว่า เทศน์ได้ไพเราะ ไพเราะในภาษาบาลี
คือ กัลยาณะ แปลว่างาม ภาษาอังกฤษก็เรียกว่า Beautiful song นี้แปลว่า เพลงที่ไพเราะ ไม่ใช่เพลงที่งาม แต่
คนไทยไปคิดว่างาม ไม่ใช่ อาทิ กัลยาณัง ที่แสดงธรรมงามในเบื้องต้น ต้องบอกว่า ไพเราะในเบื้องต้น ที่
แปลที่ถูก เพราะว่าภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า Beautiful ไม่ใช่เพลงที่งาม ต้องแปลว่าเพลงนี้ไพเราะ ภาษาอังกฤษ
ภาษาบาลีเขาเรียกว่า ตระกูลเดียวกัน เขาเรียกว่า มีวิภคิต ปังจย อินโดโยโรเปยง เขาจะคิดคล้าย ๆ กัน แต่เรานี้
มาแปลเป็นคนไทย มันก็เลยไม่ทราบซึ่ง

เทศนาจะต้องไพเราะในเบื้องต้น อาทิ กัลยาณัง ด้วยอะไร อุเทศ คือยกหัวข้อขึ้นแสดง ท่านต้อง
ยกหัวข้อขึ้นแสดงให้งาม อะไรบ้าง

มัชฌกัลยาณัง ไพเราะในท่ามกลางด้วยนิเทศ อธิบายขยายความ อธิบายขยายความไพเราะใน
ท่ามกลาง แล้วสุดท้าย

ปริโยสานกัลยาณัง ปฏิบัติ สรุปลงประทับใจ ก็คือ ไพเราะในที่สุด

ถามว่าทั้ง ๓ ขั้นตอน งามในเบื้องต้นด้วยอุเทศ งามในท่ามกลางด้วยนิเทศ งามในที่สุดด้วยปฏิ
นิเทศ

ทำอย่างไร นี่คือวิธีการเทศน์ อุเทศ (อุเทศ ตั้งนโมห้าชั้น ภาสิต-บาลีนิกเขปบท อารัมภกถา)
อุเทศ ที่แปลว่ายกหัวข้อนี้ มันจะมี ๓ ส่วน

1. ตั้งนโม
2. บาลีนิกเขปบท
3. อารัมภกถา คำปรารภ เหมือนแต่เรียงความต้องมีคำปรารภ ต้องมีคำเริ่มต้น

ข้อที่ ๑ นโม ท่านต้องตั้งนโม ห้าชั้น ให้เป็น

ข้อที่ ๒ ท่านต้องมีบาลี เวลาเทศน์ต้องมีบาลีอ้าง เรียกว่านิกเขปบท ตั้ง ยกพุทธศาสนสุภาษิตมา
เป็นภาษาบาลี

ข้อที่ ๓ ท่านก็ต้องมีคำปรารภ ท่องไว้ด้วย ทั้งหมดนี้ท่านจะต้องฝึก

ถ้าเกิดพอท่านขึ้นธรรมาสน์แล้วท่านตั้งนโม ไม่เป็น ไม่มีบาลินิกเขปบท ไม่มีอาร์มภกกา เขา
ไม่เรียกว่า เทศน์หรือ

วิธีการเทศน์

นโมสามชั้น ก็อนโมให้ศีล ผมพูดแล้ว ต้อง ๓ จบ คือหยุดหายใจ ๓ ครั้ง เรียกว่า นโมสามชั้น
นโมให้ศีล ทบทวนอีกที

นโม ตสฺส ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นโม ตสฺส ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

นี่คืออนโมให้ศีล นโมให้ศีล

โมห้าชั้น หยุดหายใจ ๕ ครั้ง

-นโม ตสฺส ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส นโม ตสฺส-

-ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

-นโม ตสฺส ภควโต

-อรโธ สมมา-

-สมพุทฺธสฺส

เหมือนไหว้ครู ถ้าตั้งนโมดี แสดงว่าไหว้ครูดี พระครูวัชรธรรมจารย์ ตั้งนโมดีมาก ขึ้นธรรมาสน์
ตั้งนโมเสียงก้องกังวาน ไม่ต้องมีไมค์โคโพนเลยสมัยนั้น โยมกำลังตำหากันกอกแอก กอกแอก พอพระ
ครูโวตั้งนโม วัดดาวดึงส์ หยุดเลย หันมามองเลย หมาที่นอนอยู่ได้ธรรมาสน์นี่ลูกหนีเลย เสียงนี้มันกัตุ
เห็นไหม ได้การแล้ว

ผมเคยไปเทศน์หน้าพระที่นั่ง ถวายพระเจ้าอยู่หัว มีอยู่ครั้งหนึ่ง สมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน
สมเด็จพระญาณสังวร นั่งเป็นประธาน ผมก็ต้องนั่งขึ้นธรรมาสน์อยู่ถัดจากพระองค์ แล้วก็พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า แล้วก็สมเด็จพระบรมศานุวงศ์ทุกพระองค์มากันหมดเลย ณ พระที่นั่งไกล
กังวล ไม่รู้จะเทศน์ยังไง ดูธรรมาสน์สูงผิดปกติ เพราะว่าอยู่ติดกับพระสังฆราช ปีนขึ้นไปยังไปง พอลงไป
สงบสติอารมณ์ สงบสติอารมณ์แล้วก็ตั้งนโม พอผมตั้งนโมเทศน์ ผมรู้เลยว่า วันนี้เทศน์ได้ดีแน่ เพราะว่า
ตั้งนโมได้ดี วิญญาณนักเทศน์กลับมาเต็มที่แล้ว วันนี้รู้สึกตั้งนโมกระฉับกระเฉงดี ห้าชั้น

-นโม ตสฺส ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส นโม ตสฺส

-ภควโต อรโธ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

-นโม ตสฺส ภควโต

-อรโธ สมมา-

-สมพุทฺธสฺส

แล้วก็เดินคาถาบาลี พอตั้งนโมอย่างนี้ ต้องอย่างนี้ใช้ได้ ถ้าวันไหนตั้งนโมหงองแหง หงองแหง
มันก็เทศน์อย่างนั้นแหละ ไม่มีมู้ด ไม่มีอารมณ์ ไม่เกิดความเชื่อมั่น เพราะฉะนั้น ท่านจะต้องฝึกตั้งนโม

ผมจะไม่สอนตั้งนโมวันนี้ ครั้งหน้า ท่านเจ้าคุณพระราชปฎิภาณ ท่านจะสอนตั้งนโม จับคัมภีร์ อะไรต่าง ๆ รายละเอียด ผมจะไปต่อ มีอีกหลายประเด็น

และเดินคาถาภาษาบาลี วันนี้ผมจะยกตัวอย่างเทศน์เรื่องอิปิไต่ยกถา

พอดังนโมเสร็จ ท่านต้องตั้งบาลีทันทีเลย นี้ พอดังนโม ๕ ชั้น

ติณิมาณี ภิกขเว อธิปเตยฺยานิ กตมานิ ตินิ อตฺตาทิปเตยฺย โลกาทิปเตยฺย ธมฺมาธิปเตยฺยยนฺติ

ติตัวสุดท้ายนี้ออกเสียง ยันตี.....ติ ลากเสียงนิดหน่อย แต่ไม่ต้องถูกคอกยาวมาก หรือจะยาวนานหนึ่ง ทำไม่ต้องมีอติ ถ้ารู้ภาษาบาลี ก็หมายความว่าถ้อยคำเหล่านี้ เป็นคำอ้างมาจากพระไตรปิฎก ไม่ได้คิดขึ้นเอง นักปราชญ์หรือพระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้แบบนี้ แล้วท่านก็ต่อด้วยอาร์มภกถา นี้เป็นแบบ จำไว้

ณ บัดนี้ อาตมภาพ (ไม่ใช่อาตมา อาตมาภาพ ก็ผิด) จักรับประทานแสดงพระธรรมเทศนา ในอิปิไต่ยกถา เพื่อเป็นเครื่องประดับประคองฉลองศรัทธา ประดับปัญญาบารมี เพิ่มกุศลบุญราศี ของท่านพุทธศาสนิกชนทั้งหลายผู้มาประชุมกัน ณ วัดประยูรวงศาวาสวิหาร เนื่องในพิธีบำเพ็ญกุศล ในวันธรรมัสสวน คือวันพระ ตามสมควรแก่เวลาสืบต่อไป

อันนี้เป็นแบบ ท่านต้องท่อง ก็มีอยู่ในหนังสือคู่มือวิชาการเทศนาแล้ว แต่ที่นี้หลังจากแบบตรงนี้แล้ว การออกเสียง ผมจะบอกเคล็ดไว้อย่างหนึ่ง เริ่มต้นนี้ท่านทำเสียงให้ช้า และช้าดอย่างที่ผมว่า เหมือนรถไฟออกจากสถานี ใหม่ ๆ รถไฟออกจากสถานี ค่อย ๆ ออก ค่อย ๆ เคลื่อนขบวน แล้วค่อย ๆ เร็วขึ้น เร็วขึ้น จนไปถึงสถานีปลายทางแล้วค่อย ๆ เบรค ค่อย ๆ ช้าลง ช้าลง แล้วค่อยจอด เพราะฉะนั้น เวลาท่านเริ่มยังงี้ก็ต้องพูดช้าและช้าดกว่าปกติ

หลักการใช้อุเทศ

ณ บัดนี้ อาตมภาพ จักรับประทานแสดงพระธรรมเทศนา ทำไมรับประทาน ก็เวลางานหลวง ใช้คำว่า รับพระราชทาน ถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนา ชาวบ้านก็คือ รับ อนุญาตนั่นเอง ขออนุญาตแสดงพระธรรมเทศนาพูดกับญาติโยม ไม่ใช่กิน ประทานนี้คือการให้ออกาส ขอโอกาสในการแสดงพระธรรมเทศนาในเรื่องนี้เป็นภาษาเก่า

ณ บัดนี้ อาตมภาพ จักรับประทานแสดงพระธรรมเทศนา ถ้างานหลวงว่า ณ บัดนี้ อาตมภาพ จักรับพระราชทาน ถวายวิสาขนาพระธรรมเทศนา

ตอนที่สอง เหมือนกันคือ เพื่อประดับประคองฉลองศรัทธา

มีอยู่ท่อนหนึ่ง มีอยู่คำ ๓ คำ คือ ศรัทธา ปัญญา และกุศลบุญราศี

แก่ใคร ผู้ฟัง ผู้มาประชุมกัน พุทธศาสนิกชนผู้มาประชุมกัน ที่ไหน ..ตามสมควรแก่เวลา

หลังจากที่เราได้หัวข้อแล้ว อิปิไต่ยกถา ได้อรัมภกถา เป็นอุเทศแล้ว ต่อไปเป็นนิเทศ

หลักการใช้นิเทศ

นิเทศมีอยู่แล้วแต่ใครจะมีมากมีน้อย เสนอไว้มีอยู่ ๖ ข้อด้วยกัน เทศน์ให้สนุก เทศน์ให้มี ๔ ส. ด้วย ๖ ข้อนี้แหละ เทศน์ยังงี้ให้แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ลัวกล้า ราวเรียงเหมือน อยู่ที่นิเทศ ส่วนอุเทศได้อะไร จูง

ใจ องค์กรนี้เทศน์เป็น เป็นมวย ฟอรัมดี แต่ว่า ฟอรัมดีแล้ว เนื้อหาดีด้วยหรือเปล่า อยู่ที่นี้เทศแล้ว ไม่ใช่ มาคดีแต่ไม่มีกินเลย ข้างในใช้ไม่ได้ นั่นคือนิเทศ

๑. อรรถาธิบาย
๒. ขยายจำแนก
๓. สอดแทรกภายิต
๔. ข้อคิด-อุปมา
๕. นิทาน-สาธก
๖. ยกสื่อ-อุปกรณ์

เทศน์ให้ครบ ๖ ข้อนี้แหละ ท่านจะได้ ๔ ส.เลย เพราะฉะนั้น มาฝึกกันที่นี่ มาฝึกอรรถาธิบาย ท่านตีความธรรมะได้ใหม่ ขยายจำแนกใหม่ ตีความพุทธภายิตเป็นใหม่ข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ สอดแทรกคติธรรมภายิต

ข้อคิดอุปมามีใหม่ ใช้อุปมาสาธก ในการเทศน์

มีนิทานใหม่ มีนิทาน มีอารมณ์ขันเวลาเล่าใหม่ และ

มีตัวอย่างใหม่

สื่อ-อุปกรณ์ ไม่จำเป็นจะต้องนำมาแสดง แต่เดี๋ยวผมจะแนะนำให้คุณ ว่า เทคนิคในการยกสื่อ-อุปกรณ์นั้นทำอย่างไร ใน ๖ ข้อนี้ ทำอย่างไร

อรรถาธิบาย ท่านจะต้องเริ่มด้วยการนิยามความหมาย แล้วก็อธิบายคำนิยามนั้น นี่ข้อที่ ๑ อรรถาธิบาย นิยามก็คือให้คำจำกัดความ อธิปไตย แปลว่าอะไร หรือคำแปลก็ได้ แล้วอธิบายคำแปล ผมยกตัวอย่างเรื่องอธิปไตยกถา

อธิปไตย คือความเป็นใหญ่

ความเป็นใหญ่นี้ มีความหมายเป็น ๒ ทาง (นี่อธิบายอธิปไตย)

๑. เป็นแรงจูงใจในการทำความดี
๒. เป็นวิธีสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น

เวลาที่ท่านจะเทศน์นี้ท่านจะต้องตีความแล้ว อธิปไตย ที่เป็นแรงจูงใจในการทำความดี นี้ เป็นความหมายอย่างหนึ่ง และเป็นวิธีสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ก็อีกความหมายหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสไว้ คนละที่คนละสูตร แต่เรามาอธิบายได้ คุณตัวอย่าง

แรงจูงใจในการทำความดี ขยายจำแนกเลย มี ๓ อย่าง เช่นที่ท่านมาเทศน์ ท่านเป็นอัคราธิปไตย ใช้ใหม่ ขยายจำแนก ตัวเองเป็นใหญ่ใช้ใหม่ หรือท่านมาเทศน์เพราะคนอื่นเป็นใหญ่ โลกาธิปไตย หรือท่านมาฝึกที่วัดประยูร เพราะหลักการเป็นใหญ่ ท่านมาฝึกเทศน์วัดประยูรเพราะแรงจูงใจอะไร

คนที่ เป็น อัคราธิปไตย เอาตัวเองเป็นใหญ่ มาเทศน์ที่วัดประยูร ถืออัคราธิปไตย ตัวเองเป็นใหญ่ ก็หมายความว่า ผมอยากเทศน์เก่ง ผมอยากเทศน์แล้วมีคนฟังเยอะ ๆ เอาผมเป็นที่ตั้ง เพราะฉะนั้น มาที่นี่ ทำยังไงก็ได้ให้ผมเทศน์ได้ เทศน์ดี เทศน์เป็น เอาตัวผมเป็นที่ตั้ง นี่เป็นอัคราธิปไตย

พวกที่มาที่นี่เพราะโลกาธิปไตย แรงจูงใจเพราะอะไร เจ้าอาวาสส่งมา เพื่อนชวนมา หรือไม่ก็ เคยไปเทศน์แล้ว โยมหลับไปทั้งศาลา เพราะคนอื่น เลยนึกได้ หรือเพราะบังเอิญจะรับตำแหน่ง จะเป็นเจ้าอาวาส เทศน์ไม่เป็นอายุเขา เอาคนอื่นเป็นที่ตั้ง นี่เป็นโลกาธิปไตย คือเอาคนอื่น ชาวโลกเป็นใหญ่

แต่ถ้าท่านมาเพราะว่า ผมอยากเทศน์ดี ผมอยากมีชื่อเสียง อยากเทศน์.... (อยากได้กัมมัทเทศน์ด้วย) อุตตาธิปไตย เอาตัวเองเป็นที่ตั้ง

อีกประการต้องเห็นใจคนฟัง ทรมานใจโยมมานานแล้ว ด้วยวิธีเก่า ๆ ของเรา ต่อไปนี้ต้องเทศน์ให้มันดีกว่าเดิม ตอนที่ผมเป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬา ท่านเจ้าคุณที่วัดใหญ่แห่งหนึ่งมาสมัครเรียนปกติท่านเจ้าคุณเขาไม่มาเรียนปริญญาโทกันหรอก สมัยโน้น รุ่นที่ ๑ ผมสอบสัมภาษณ์ผมก็ถามว่า แล้วทำไมท่านมาเรียนล่ะ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดใหญ่วัดโต เป็นเจ้าคุณ ตอนนั้นผมยังเป็นมหาอยู่เลย ผมเป็นพระบ้านนอก เทศน์แล้ว ได้แต่โยมตามศาลาวัด พออบรมข้าราชการในจังหวัด ตามอำเภอ ตามศาลากลางเขาไม่ฟังผม เขาว่าเซย ผมอยากเทศน์เป็นเหมือนคณบดี ตอนนั้นผมเป็นคณบดี ผมอยากเทศน์เป็นเหมือนคณบดี เลยมารเรียน ผมเลยรับเลย ตอบดี ท่านรูปนี้ตอนหลังจบปริญญาโทมหาจุฬาฯ ปัจจุบันเป็นเจ้าคณะภาค เป็นพระราชกณะชั้นธรรมคือ ท่านเจ้าคุณพระธรรมปริยัติเวที วัดพระปฐมเจดีย์ ผมถามว่า เป็นยังไงเรียนจบแล้ว เทศน์ดีไหม

“ตอนที่ผมเรียนแล้ว พวกศาลากลางทั้ง องค์นี้มามาดใหม่แล้ว พูดภาษาไทยคำ อังกฤษคำ”

ไปเจอใครพูดภาษาอังกฤษหมดเลย ก็หนักไปอีกหน่อย มาฝึกเทศน์ มาเรียนมหาจุฬาฯ เพราะคนอื่น เป็นโลกาธิปไตย

มาฝึกเทศน์ที่นี่เพราะแรงจูงใจ ธรรมาธิปไตย เอาหลักการเป็นใหญ่ เพราะที่นี้สอนถูกต้องตามหลักการเทศนา เพราะอยากจะได้ธรรมะ เอาไว้ไปบรรยาย เอาไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน มาเพราะเลื่อมใสในธรรมะ ในหลักการ ในวิธีการ ของสำนักนี้ เป็นประโยชน์ไพศาลต่อไป เป็นแบบอย่างที่ถูกต้องดีงาม ท่านมาเพราะเกียรติคุณอันนี้

ไม่ได้มาเพราะว่า ได้ไปเทศน์แล้วได้กัมมัทเทศน์มาก

ไม่ได้มาเพราะถูกโยมค่าหรือเจ้าอาวาสสั่ง แต่เพราะสำนักนี้ให้หลักการ ให้ได้แบบแผนวิธีการที่ถูกต้อง ที่ดีงาม ท่านจึงมา เป็นธรรมาธิปไตย นี่ก็ขยายจำแนก เป็นอะไร เป็นการอธิบายถึงแรงจูงใจ ในการทำความดี

แต่ที่จะพูดในวันนี้ จะมุ่งวิธีสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ถ้าท่านจะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ถ้าท่านเป็นอิตตาธิปไตย ไม่ค่อยดี เป็นโลกาธิปไตย ก็ไม่ค่อยดี ...พระพุทธเจ้าทรงใช้ธรรมาธิปไตยในการสร้างความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์ กับคนอื่น เวลาพระพุทธเจ้าบัญญัติพระวินัยนี้ไม่ได้เอาตัวเองเป็นใหญ่ ต้องถามคนอื่น จำได้ เวลาจะบัญญัติว่า พระที่ลักของมีราคาเท่าไรถึงจะพ้นจากความเป็นพระภิกษุ พระพุทธเจ้าไม่ใช่อิตตาธิปไตย เอาตัวเองเป็นใหญ่ เอาเท่านี้บาท เอาเท่านี้มาสก ไม่ใช่ พระพุทธเจ้าจะหันไปถามผู้พิพากษาว่า ในทางบ้านเมือง โจรลักของมีราคาเท่าไรจึงตัดมือหรือประหารชีวิต ๕ มาสก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ผู้ใดลักของมีราคา ๕ มาสก ต้องขาดจากความเป็นพระเหมือนกับประหาร ออกไปจากพระศาสนา ลี้กไป ถามก่อน เรียกว่าเอาหลักการเป็นที่ตั้ง เป็นธรรมาธิปไตย

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงถือว่าการปกครองที่ดี การสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นนั้น จะต้องไม่เห็นแก่ตัว หนึ่งต้องไม่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตัวเอง สองไม่ยอมคนอื่น โลกาธิปไตย เคยไหม เป็นครู ไปคุมห้องเรียน ให้อื่นถือไม้เรียวตลอด เด็กกระดิกไม้ได้เลย อัดตาธิปไตย เข้มมาก เคยนั่งประชุมไหม ประธานนั่งมอง มองไปทางไหนลูกวัดหลบตาบวบวบ รังสีอัมหิตออก อัดตาธิปไตย

เคยไหม ประชุมแล้วประธานนั่งเหมือนพระประธาน พุดอยู่ ๒ คำ ๒ ประโยค “เปิดประชุม” แล้วก็ให้ลูกน้องเถียงกันไป สุดท้ายก็ “ปิดประชุม” ไม่พูด คือพวกโลกาธิปไตย ประเภทนี้อัดตาธิปไตย ประเภทที่ ให้ลูกน้องดีใจดีเหลือเกิน คนก็อยากให้เป็นกัน เป็นหัวหน้า เพราะว่ามันโง่ดี เหมือนได้เป็น หัวหน้าห้อง เอาไว้ใช้ เอาไอ้หมอนี่ไว้ใช้ ไอ้คนอื่นนรู้ ไม่เป็น แต่นี่เลือกประธานคนละแบบ ประธานต้องเป็นแบบธรรมาธิปไตย หัวหน้ากลุ่มเป็นพวกโลกาธิปไตยที่แบบสุภาพเรียบร้อย เหมือนครูคุมนักเรียน ไม่อยู่ จับปูล่ากระดิ่งยังไฉ่ยังงั้น นั่งเป็นประธานแล้วลูกน้องเถียงกัน นั่งบนกุญแจถือกักกัน อย่าไปยุ่งเดี๋ยวมันค่า ปล่อยให้มันเดี๋ยวมันเหนื่อยมันก็หยุดไปเอง หนัก ๆ เข้ามันไม่ยอมหยุด ประธานก็เลย ประธานประเภทที่สอง โลกาธิปไตย ชาวโลกเป็นใหญ่ คุณ ๆ ที่คุณแสดงความคิดเห็น ใ้ใช้ได้ เห็นด้วย ๆ ไอ้ฝ่ายโน้น

“ประธาน ไอ้โน้นมันพุดไม่ได้เรื่องทำไมไปเห็นด้วยเล่า มันไม่ถูกสักหน่อย”

“เออ ผมก็เห็นด้วยกับคุณ มีเหตุผลดี”

คนที่นั่งอยู่ตรงกลางบอก “ประธาน มันจะถูกทั้งสองฝ่ายได้ไง ทำไมประธานโง่เลย”

“พุดถูกเหมือนกัน”

โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ อันนี้พุดถึงความสัมพันธ์ การบริหารการปกครอง ต้องเป็นข้อที่ ๓ ธรรมาธิปไตย ถ้าท่านเป็นธรรมาธิปไตย เป็นอย่างไร “ถูกต้อง ไม่จำเป็นต้องถูกใจ” พวกธรรมาธิปไตยนี้ ธรรมะคือความถูกต้องใช่ไหม ถ้ามันถูกต้องแล้วไม่จำเป็นต้องถูกใจ

ถ้ามันถูกต้องต้องเป็นเป็นสิ่งที่ถูกใจข้าพเจ้าตลอดเวลา เป็นข้อที่ ๑

ถ้าถูกต้องคือถูกใจคนทั้งวัด ท่านกำลังเป็นข้อที่ ๒ ซึ่งมันเป็นไปได้

บางครั้ง ท่านทำงาน ท่านต้องกล้า กล้าแล้วมันออกมาดี แม้คนบางคนจะด่าบ้าง ไม่พอใจบ้าง เดี่ยวเถอะ ดูไปสักพัก เขาจะต้องยอม เพราะมันเป็นความถูกต้องดีงาม โดยหลักการ

ตอนนี้ รัฐบาลเอานโยบาย ๖ ข้อมาใช้ ลดราคาน้ำมัน รถเมล์ฟรี อะไรๆ ต่าง ๆ ท่านลองดูว่า ถ้าลดเพื่อหาเสียง เป็นข้อที่ ๒ โลกาธิปไตย แล้วเงินไม่มี ฟรีไปหมด สมมติว่า ต่อไปเงินไม่มี พอถึงเวลาเงินไม่มีจะใช้ บ้านเมืองเสียหาย ทำเพราะ โลกาธิปไตย ทำเพราะความใส่ใจของบางท่าน ฉันททำได้ เป็นอัดตาธิปไตย

แต่ทำเพราะหลักการ มันเป็นหลักการที่ถูกต้อง ดีงาม สนับสนุน ทำไมจะต้องให้เดือดร้อนตรงนี้ เพื่อให้กระตุ้นเศรษฐกิจ ให้คนออกมาใช้สอย เมื่อคนใช้เงินมาก ๆ มันก็จะกระตุ้นเศรษฐกิจให้โตขึ้น กลายเป็นว่านี่เป็นหลักเศรษฐกิจที่ดีงาม นโยบายเป็นทฤษฎีทางเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์ อันหนึ่ง เรียกว่าทำเพราะข้อ ๓ ใ้ไหม

เวลาที่ท่านตัดสินใจทำอะไรก็ตาม ท่านต้องดูว่า ทำเพราะอะไร นี่พระพุทธเจ้าก็สอนไว้ เวลาเราจะเทศน์ เราจะเทศน์แบบแรงจูงใจก็ได้ หรือจะเทศน์โดยวิธีสร้างความสัมพันธ์ก็ได้ วันนี้ ผมจะอธิบาย

แบบสร้างความสัมพันธ์อย่างที่พูดมา เราสัมพันธ์กับคนอื่นแบบอัตตาธิปไตย เราก็มือไม้ เก่งอยู่คนเดียว เวลาท่านขึ้นธรรมาสน์ ต้องให้ผู้เทศน์ตกธรรมาสน์ตายได้มีความสุขหัวเราะก๊าก ๆ ท่านเป็นอัตตาธิปไตย

ประการที่ ๑ ขึ้นธรรมาสน์แล้วตัวลึบปล่อยให้เขาถูเงา ๆ เป็นตลก เป็นตัวอะไรก็ไม่รู้ ตกธรรมาสน์ ท่านเป็นโลกาธิปไตย

แต่ถ้าท่านเป็นธรรมาธิปไตย ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เห็นใหม่ มันไม่ใช่ให้ฝ่ายหนึ่งถูเงาอยู่ฝ่ายเดียว

เพราะฉะนั้น ถ้าท่านขึ้นธรรมาสน์ ถ้าเทศน์คู่ราชณะตลอด ต้อนเขาจนตกธรรมาสน์มรณภาพ สะใจ เราเป็นอัตตาธิปไตย คราวหลังไม่มีใครอยากเทศน์ด้วยหรือ จะเทศน์ด้วยก็ต้องพกขวานไปด้วย เจอกันหลังวัด องค์กรนี้ แหม หักหน้าเราตลอด เราชนะ เขาแพ้ พวกอัตตาธิปไตย เทศน์คู่กัน ต้องเป็นพระเอกตลอด

ประเภทที่ ๒ ได้กัณฑ์เทศน์กัณฑ์แล้ว ไม่เคยเตรียมตัว ถ้ามะไรมา ตอบอยู่ ๒ อย่าง ที่รู้จักตอบได้ ที่รู้จักตอบว่าไม่รู้ ไม่รู้ว่าจะมาเทศน์ทำไม เราแพ้ เขาชนะ

ประเภทที่ ๓ ธรรมาธิปไตย ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เราก็ได้ เขาก็ได้ ต่างคนต่างชนะ อย่างท่านอบรมที่นี่ ถ้าวัดประยูร ให้พวกท่านมา ท่านได้อยู่ฝ่ายเดียว วัดไม่ได้อะไรเลย ผมว่าจัดรุ่นเดียวผมก็เลิกแล้ว ขาดทุนย่อยยับ วัดไม่ได้อะไร มาฉันทน้ำปานะ อย่างเดียว เข้าห้องก็ไม่มาก็ได้ มีอะไรแจก เอาไปหมดแต่ไม่เข้าฟัง ท่านได้ แต่เราเสีย ท่านเป็นอัตตาธิปไตย

โลกาธิปไตย ท่านมานี้ วิทยากรก็ไม่รู้อะไรเป็นไร ไอ้ที่ขึ้นป้ายว่าจะมีองค์นั้นองค์นี้มา ไม่มีเลย เคยไหม มาว่าจะมีคนนั้นพูดคนนี้เทศน์ ไม่มีเลย นั่งรถมาดั่งไกล อยู่ต่างจังหวัด มาอบรมที่นี่ แล้วไม่ได้อะไร ได้คือมาเสริมบารมีวัดประยูร หมั่นไส้ โลกาธิปไตย วัดประยูร ถือพวกท่าน พวกท่านเป็นโลกาธิปไตย แพ้ ฝ่ายวัดได้ตลอด

สำนักวัดประยูรฯ นี้อยู่ได้มาตลอดเพราะเป็นข้อที่ ๓ ท่านก็ได้ วัดก็ได้ พวกท่านมาต้องคุ้มค่า ผมบอกกับทีมทั้งหลายว่า เวลาทุกนาทิมีก่าหมด ต้องให้ท่านได้อะไรทุกนาทิจึงแล้วยังลดแลกแจกแถมอีก ทุกอย่าง นอกจากบรรยายแล้ว เราสัญญาว่าจะนิมนต์ใครมาพูดมาบรรยาย ต้องมาและเวลาว่างต้องมีคนมาบรรยายเสริม แล้วท่านต้องฝึกจริง ๆ ท่านถึงจะได้ตลอด เราจึงมีระเบียบเข้มงวด เพื่อให้ท่านได้ เมื่อท่านก็ได้ วัดได้อะไร ที่ชัดเจนที่สุด วิทยากร ทีมงาน ได้ฝึกฝนตนเองตลอดเวลา เป็นหินที่กลิ้งตลอดเวลา พระก็เรียนรู้ ท่านรู้ใหม่ ขณะที่ผมพูดนี้ ถ้ายทอดไปตามกฏีต่าง ๆ นอนหลับไม่ได้ เจ้าอาวาสพูดดังมาก ไม่มาฟังก็ต้องฟัง วันหนึ่งวิญญูณนักรเทศน์จะเข้าสิงเอง ถึงหลับอยู่ที่กฏีก็ตาม สุนัขมันยังนอนเลย วัดนี้เรียนแบบนักเทศน์มหาชาติ เป็นกันทั้งวัดแหละ เณรก็เทศน์ พออบรมอย่างนี้วัดก็ได้แล้ว แต่ถ้าว่า วัดไม่จัด หวงวิชา ไม่ให้ท่าน พวกที่อยู่ในวัดก็ไม่มีโอกาสจะได้ฟัง ไม่ได้มีโอกาสมาทำงาน มาฝึกฝน

ท่านทราบไหม อบรมนักเทศน์ทั่วประเทศ ต้องเอาวิทยากรจากวัดประยูรไป ท่านเจ้าคุณพระราชปฏิภาณ ถ้าท่านไปเรียนหลักสูตรนักเทศน์ที่วัดราชโอรส ที่ไหนก็ตาม ท่านเจ้าคุณพระราชธรรมวาทิมืออะไรต่าง ๆ ต้องไปช่วยทั้งนั้น เพราะที่นี้เราฝึกมาประจำ เราก็ได้ ท่านก็ได้ นี่ก็คือธรรมาธิปไตย

แต่อีกแบบหนึ่ง ไม่อยู่ที่พระพุทธรเจ้าเทศน์ เป็นข้อที่ ๔ ผมเดิมเข้ามา อนุาธิปไตย ไม่มีใครได้เลย เราก็ไม่ได้ เขาก็ไม่ได้ จัดงานทีหนึ่งจึงหมดเลย ทะเลาะกัน วงแตกกลางคัน เคยไหม ฟังลูกนิมิต จัด

งานเสร็จนี้ เจ้าอาวาสต้องหนีเจ้าหนี โศโยตีเอาไปกินหมด วัดไม่ได้ อันนี้เป็นประเภทโลกาธิปไตย แต่สำคัญคนตรีก็มาใหญ่โต เก็บไม่ได้ไม่มีคนดู วัดก็ไม่ได้ก็ต้องจ่ายอีก ต่างคนต่างไม่ได้อะไรเลย เขาก็เสีย เขาก็เสีย เอาท่านลองดู ผู้กั้นในประเทศเรานี้ ภาคใต้ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เป็นอัคราธิปไตย ชาวพุทธต้องชนะ ฝ่ายศาสนาอื่นต้องแพ้ ไล่ออกนอกประเทศให้หมด ซึ่งมันเป็นไปได้ อัคราธิปไตย เขาก็ตอบโต้ เป็นโลกาธิปไตย ไล่ชาวพุทธออกให้หมด เขายึด นั่นเป็นข้อที่ ๒ คนอื่นเป็นใหญ่ ข้อแรกเราเป็นใหญ่ เราชนะ ข้อที่ ๒ คนอื่นเป็นใหญ่ เราแพ้ เขาพยายามทำอย่างนั้น พระเจ้าพรหมยาไม่ได้ ออกไป ออกไป จนกระทั่งตอนนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ ต้องนิมนต์พระไปอยู่จำพรรษา เป็นข้อที่ ๒

ข้อที่ ๓ อยู่ด้วยกันอย่างฉันมิตร เคยอยู่ด้วยกันมา มีความสงบสุขไม่ทะเลาะกัน เป็นข้อที่ ๓ อยู่ด้วยกันอย่างสันติ

ข้อที่ ๔ ฉันอยู่ไม่ได้ แกก็อยู่ไม่ได้ ฆ่ากันรายวัน มันกำลังเป็นอนาธิปไตย

๔ แบบ ๓ แบบแรก ทำงานสำเร็จบ้าง แต่ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ ข้อที่ ๓ ดีที่สุด ขยายจำแนก

สอดแทรกภายิต

ถ้าท่านอยากให้คนอื่นได้บ้าง คือต่างฝ่ายต่างชนะ เราชนะ เขาชนะ แสดงว่าเราต้องยอมกันบ้าง ยอมคืออะไร เคยได้ยินภายิตนี้ไหม “ชนะ ตี แต่แพ้สงคราม แพ้ตี แต่ชนะ สงคราม” นี้เขาเรียกว่าภายิต

คำว่า “ชนะตี แต่แพ้สงคราม” หมายความว่าไง หมายความว่า ท่านชนะ แนวรบย่อย ๆ แต่แพ้สงครามใหญ่ สมมติว่าไทยรบกับพม่า สงคราม ๕ ทศ ในสมัยรัชกาลที่ ๑ เราชนะ ตี ๔ ทศ แต่แพ้ ๕ เสียเมือง อย่างนี้ เขาเรียกว่าเราชนะ ตีตอนต้น แต่แพ้สงคราม ต่อยมวยกีฬาโอลิมปิก มี ๔ ยก ๓ ยกแรกเราได้ ถลุงเขา ได้ชนะ คะแนน เราชนะ ตี แต่ยกที่ ๔ เราหมดแรงเราแพ้ นี่ออก ชนะ ตีแต่แพ้สงคราม

ใครที่ทำวิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี ปริญญาโท เขียนวิทยานิพนธ์ พอเขียนเสร็จต้องไปหาอาจารย์ที่ปรึกษา ชนะศึกคือเถียงชนะ อาจารย์ที่ปรึกษาแต่สอบตก เขาไม่เซ็นให้ผ่าน

เคยไหมเถียงชนะ เจ้าอาวาสยอมแพ้เลย จับไมค์ที่ไรเจ้าอาวาสเดินหนีเลย องค์กรนี้พูดเก่ง แต่ไม่เคยได้รับกิจนิมนต์จากวัดเลย มีตำแหน่งอะไร เขาไม่ให้อะไรเลย ธรรมเนียมเขาก็ไม่นิมนต์ขึ้น เพราะท่านชนะเจ้าอาวาสทุกครั้งไปเถียงชนะ เพราะไปฝึกเทศน์วัดประยูรมาแล้ว ผู้ยอมแพ้ท่านบ้างสิ เจ้าอาวาสเทศน์ก็ชมท่านเจ้าอาวาสบ้าง องค์กรนี้เทศน์ดี วันหลังนิมนต์อีก ถ้าท่านเทศน์อภิปรายไม่ไว้วางใจท่านเจ้าอาวาสตลอด ไม่ปิดไมค์ก็บุญแล้ว ชนะศึกแต่แพ้สงคราม ผู้ยอมแพ้แต่ชนะศึกว่า ถอยเพื่อชนะ เขาเรียกว่าธรรมาธิปไตย อย่าเป็นอัคราธิปไตย คือชนะตลอด ท่านคบกับเพื่อน ยอมให้เพื่อนบ้าง มิตรภาพก็คงอยู่ รักยาวให้มันรักสั้นให้ต่อ

รักจะคบกับใครยาว ๆ บั้นคำพูดลงบ้าง อย่าไปเถียงมากนัก

รักสั้นให้ต่อ รักจะคบกับใครสั้น ๆ ต่อความยาว สาวความยืด เถียงคำไม่ตลกปาก เดียวก็แตกกัน เพื่อนก็แตก

เพราะฉะนั้น หักแพ้วบ้าง แต่ท่านจะชนะ นี่คือธรรมาธิปไตย เรียกว่าแพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร

๒ ภายิตแรก เป็นภายิตฝรั่ง ภายิตไทยคือประโยคที่ ๓ สอดแทรกภายิต “แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร” บางคนบอก โอ ไม่ชอบเลยภายิตนี้ เป็นพระก็แพ้ตลอด มารก็ชนะตลอด ความหมายที่แท้จริง ไป

คั่นจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เขาหมายอย่างนี้ ขอมแพ้ให้ใครเป็นพระในใจของคนทีชนะ เรายอมแพ้ให้ใคร เราเป็นพระในใจของคนทีชนะเรา เราชนะ ใครตลอดเวลา เราเป็นมารในใจของคนทีเรา ชนะ แพ้ให้เขาเราเป็นพระในใจของคนคนนั้น ชนะเขาตลอด เราเป็นมารของคนคนนั้น อย่างทีผมพูดทำน เอาชนะเจ้าอวาสตลอด เจ้าอวาสจำแม่นเลย มารจริง ๆ วันหลังนัดประชุมวันทีมันไม่อยู่ ส่งมันไปประชุม วัดประยูร แล้วเราจะนัดประชุมเลย โหวตลับหลังเลย กลับไปกุฎินี้โดนรีไปแล้ว สะใจ ผู้ทำนยอมเจ้า อวาส โอ องค์นี้คืออย่างพระ นี้ ดีเหลือเกิน ขอมทำงานไม่เถียง ไม่อะไร ทำนก็ให้ เพราะฉะนั้น สมเด็จพระ วิรวงศ์ ดิศสมหาเถระ จึงแต่งเป็นกลอนไว้ว่า

โง่ไม่เป็น เป็นใหญ่ยาก ผากให้คิด

ทางชีวิต จะรุ่งโรจน์ โสคติผล

ต้องรู้โง่ รู้ฉลาด ปราดเปรื่องตน

โง่สิบหน ดีกว่าแบ่ง เก่งเดียวเดียว

ยังมีภยิตรองรับ ยิงน่าเชื่อถือเห็นใหม่ ผมจงใจทำนมาเรื่อย ๆ เรื่อย ๆ แจ่มแจ้ง จงใจ จงใจด้วย ภยิตเห็นใหม่ ตอนแรกมันจะจริงหรือไม่จริง ขอมแพ้ แต่พอผมยกภยิตนี้ แล้วมันแจ่มแจ้ง แล้วก็จงใจ เอ้อ จริง ๆ หนอ โง่ไม่เป็นเป็นใหญ่ยากให้คิด โง่บ้าง แล้วเขาจะยกย่องทำนให้เป็นใหญ่ ไปเทศน์ใหม่ ๆ ก็ อย่าไปพยายาม เถียงผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่รู้จักทีต่ำทีสูง ครั้งต่อไป เขาไม่นิมนต์ทำนไปเทศน์คู่หรือ ขอม ๆ ทำนบ้าง ให้ทำนเป็นพระเอก เพราะว่าเวทีเป็นของทำน แต่ต่อไปเราจะได้เรียนรู้ เทศน์คู่กันบ่อย ๆ เราจะได้ เรียนกลมเม็ด อะไรต่าง ๆ ตามทำนไป เป็นลูกไล่ไปก่อน ขอมทำนบ้าง แล้วเราได้ ได้ประสบการณ์ เห็นใหม่ ใช้ในชีวิตจริงเลย

ข้อคิดอุปมา

อรรถาธิบาย ขยายจำแนก สอดแทรกภยิต ผมพูดมาแล้วโดยลำดับ ทำนคู่ด้วย ต่อไปนี้ผมจะพูด ข้อคิดอุปมา เรื่องทีพูดมันจะต้องมีอุปมาอุปไมย ไม่งั้นเข้าใจยาก

ข้อคิดอุปมาอุปไมย ทีสุดก็คือ ยกตัวอย่างทีไม่เข้ากับเรื่องนี้ เรื่องดอกบัว พระพุทธเจ้ายอดเลย จิตของพระองค์เหมือนดอกบัว ปุณฺฑริกํ ยถา อุกถํ ทำนพระพุทธรูปเวลาสร้างต้องมีดอกบัวรองรับ เพราะ บาลีนี้ ขอดอุปมาจริง ๆ ปุณฺฑริกํ ยถา อุกถํ เป็นต้น ซึ่งแปลว่าอย่างนี้ ไม่มีแปล ผมแปลให้ฟัง ปุณฺฑริกํ ยถา อุกถํ ดอกบัวโผล่พ้นน้ำไม่แปลเป็นน้ำ ฉันทใด เราอยู่ในโลกทีไม่แปลเป็นน้ด้วยโลกธรรม ฉันทนั้น

เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นพระพุทธเจ้า นี้ออกใหม่ ดอกบัวอยู่ในน้ำไม่แปลเป็นน้ำ ฉันทใด เราอยู่ในโลกทีไม่แปลเป็นน้ด้วยโลกธรรม ฉันทนั้น เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นพระพุทธเจ้า

จิตของพระพุทธเจ้า เหมือนดอกบัว ดอกบัวมันเกิดในโคลนตม ผ่านพ้นโคลนตม ชำแรกน้ทีเป็นน โผล่ขึ้นมาพ้นน้ำ เบ่งบานเหมือนดอกบัว นี้อือจิตพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงอยู่ในโลกแต่ไม่จม ปลักอยู่กับความทุกข์ของชาวโลก เปรียบจิตของพระองค์เหมือนดอกบัว นี้อือขอดอุปมา ทำให้คนทั่วโลก สร้างดอกบัวรองรับพระพุทธรูป มีอิทธิพลอย่างยิ่งเลย วันวิสาขบูชา เราจึงเอาดอกบัวบูชาพระ เวลาเราไหว้ กันก็คือทำมือให้เหมือนกับดอกบัว ดอกบัวคือหัวใจ หนึ่งในหทัยทำนก็เบิกบานคือดอกบัว ราศิบ่พ้นพัว สุว คนธกำจร ขอดอุปมาจริง ๆ

พระพุทธเจ้าเห็นชดเลยดอกบัว แล้วมีอิทธิพลต่อชาวพุทธทั่วโลก สร้างพระพุทธรูปต้องมีดอกบัวรองรับมาจากบาลี นี่คืออุปมา

อีกประการหนึ่ง เปรียบจิตเหมือนลิง โคนเรือนั้นเรื่องนี้ จิตไม่มีสมาธิ จิตเหมือนลิง นี่เห็นใหม่ เวลาว่าพระพุทธเจ้า ต้องมีดอกบัว แต่ที่จริงพระพุทธเจ้าไม่ได้ใช้ดอกบัวเปลือง แต่จิตของพระองค์ต่างหากที่เหมือนดอกบัว นี่คือยอดอุปมา และมีอิทธิพลต่อชาวพุทธทั่วโลก สร้างพระพุทธรูปต้องมีดอกบัวไม่ได้หมายความว่า พระพุทธเจ้าชอบนั่งบนดอกบัว คืออุปมา

ทีนี้ ผมจะอุปมาบ้าง ที่ผ่านมาอุปมาเรื่องอธิปไตย ๔ อธิปไตย ๓ เพิ่ม ๔ เข้าไป คืออนาธิปไตย ไม่มีอธิปไตยเลย พูดถึงความสัมพันธ์ ผมจะพูดถึงความสัมพันธ์ของคนใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเอาภาพนี้ประกอบ ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างชาวพุทธกับต่างศาสนานี้ เรา เขาแพะ เขาอยู่ไม่ได้ เป็นอัคราธิปไตย ข้อที่ ๒ เราแพะ เขาไล่เราออก เขายึดดินแดนไปอีก ก็ยอมไม่ได้อีก เป็นโลกาธิปไตย ข้อที่ ๓ อยู่กันอย่างสงบ อย่างที่เป็นอยู่ เป็นธรรมาธิปไตย และข้อที่ ๔ ต่างฝ่ายต่างก็อยู่กันไม่ได้ ฆ่ากันตายหมด อนาธิปไตย อันนั้นเป็นเรื่องจริง เหมือนกับกรณีต่อไปนี้ ควนป็นกัน เห็นภาพใหม่ ผมบอกแล้วว่า ผมใช้ภาพ แต่ถ้าเทศน์ไม่มีภาพเราจะทำยังไง เคี้ยวจะบอกอีกทีหนึ่ง เพราะประหยัดเวลา ควนป็นกันยังไง เหตุการณ์เป็นอย่างนี้ เราเป็นเจ้าของบ้าน นอนหลับอยู่ข้างบน กลางคืนได้ยินเสียงกุกกัก กุกกักอยู่ข้างล่าง สงสัยขโมยขึ้นบ้าน ลงมาข้าง ทำนาล้างแล้วมาเปิดไฟ โจรมันกำลังคั่นของอยู่ พอท่านเปิดไฟ ท่านจำหน้าโจรได้ รู้จักโจร โจรมันกลัวท่านจะไปบอก มันยิงท่านตาย เป็นความสัมพันธ์แบบไหน โจรยิงท่านตาย มีบ่อไป สามเณร พระเอามาเลี้ยงแท้ ๆ แล้วมันมาลักของ ปิ่นขึ้นข้างบน เณร ปิ่นเพดานมาลง และก็มีลักของ อายุสัก 14-15 พระรูปนั้นไปเอามาเลี้ยงไว้ตั้งแต่เล็ก ลักของ อาจารย์ตื่นขึ้นมา ตอนที่เณรกำลังลักของ จำหน้า รู้ว่าเป็นใคร เณรดี คือนอนอยู่แถวนั้นพอดี มรณภาพเลย ลองให้เณรปิ่นคูชิทำยังไง เณรก็ปิ่น ผมก็รู้จักพระรูปนั้น รูปที่มรณภาพ ไม่มีการป้องกันตัว ในกรณีเจ้าของบ้าน เจ้าทรัพย์นี่โดนฆ่าตายบ่อ

เพราะฉะนั้น บางคนก็มีอาวุธในมือ ถ้าจะลงมาต้องถือปืนมาด้วย บุกลูก ใครก็ตาม ยิงให้ใส่แตก พอลงมา เจอโจร ยิงเปรี้ยงเลย เป็นความสัมพันธ์อันไหน เราชนะโจรแพะ ข้อที่ ๑ เจ้าของบ้านยิงโจรก่อนโจรตาย เราชนะ เขาแพะ เป็นอะไร ในอธิปไตย ๓ อัคราธิปไตย อุปมาแปลว่าอะไร เปรียบเทียบไม่ใช่สถานการณ์จริง แต่ให้เห็นว่า สมมติมันเป็นอย่างนี้ เราชนะเขาแพะ ก็เหมือนกับเราเจ้าของบ้านยิงโจรตาย เราชนะ เขาแพะ นี่คืออุปมา ข้อ ๒ โจรยิงก่อนเราตาย เป็นอะไร เราแพะ เขาชนะ เป็นอะไรในอธิปไตย ๓ โลกาธิปไตย ไม่ใช่เป็นเรื่องจริง ยกตัวอย่าง คนอื่นชนะ เราตลอด ก็เหมือนกับโจรยิงเราเราตาย

ข้อที่ ๓ ต่างฝ่ายต่างถอย โจรก็เห็นว่าเรามีปืนอยู่ในมือ เราก็เห็นว่าโจรมีปืนอยู่ในมือ อย่ายิงกันดีกว่า ต่างฝ่ายต่างถอย โจรก็หนีไป เราก็ไม่ไปตามยุ่งกับมัน ต่างฝ่ายต่างชนะ ไม่ตาย ธรรมาธิปไตย

ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถ้าเรายังเขาตายหมด เป็นข้อที่ ๑ อัคราธิปไตย

เขายังเราตายหมด เป็นข้อที่ ๒ โลกาธิปไตย

มีกำลังรักษาสันติภาพ ไม่ให้มีการยิงกันเกิดขึ้น ปลอดภัยให้หมด มีตำรวจรักษาความสงบ เป็นอะไร ธรรมาธิปไตย อยู่กันอย่างสันติ

แต่ทุกวันนี้กลายเป็น ตำรวจกับโจรเจอหน้ากันทำใจ ยิงสวนพร้อมกันเลย ตายทั้งคู่ อนาธิปไตย

โจรมิจริง เจ้าของบ้านมิจริง แต่เปรียบเทียบให้เห็นความสัมพันธ์ ๔ แบบ ใน ๓ จังหวัด ชายแดนภาคใต้ อธิปไตย เดินขบวนกันทุกวันอย่างนี้ เศรษฐกิจพังหมด รัฐบาลก็อยู่ไม่ได้ พันธมิตรก็ไม่ได้ อะไรขึ้นมา เศรษฐกิจพังลง ๆ เป็นข้อไหน ข้อ ๔ ทันทีเลย ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะ ก็เป็นข้อที่ ๒ แต่เราไม่ต้องการข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ ไม่ต้องการให้เป็นข้อที่ ๔ ต้องการให้เป็นแบบข้อที่ ๑ กลับมาอยู่ร่วมกันอย่างคนไทยที่รักกัน ไม่ทะเลาะกัน นั่นคือธรรมาธิปไตย คืออุปมา โยงไปสถานการณ์จริง

นิทานสาธก

นิทานสาธกคืออะไร นิทานก็คือเรื่องที่เล่ากันมา สาธกก็คือเหตุการณ์จริงที่เอามาอ้างอิงให้เห็น ท่านจะใช้นิทานก็ได้ นิทานก็คือเรื่องชาดกในอดีต ไม่ใช่จริงเหมือนกับเต่ากับกระต่ายแข่งกัน ในนิทานอิสป เรื่องพญาหงส์ เรื่องอะไรต่าง ๆ ในนิทานชาดก เป็นเรื่องที่เล่าเอามาประกอบการเทศน์ หรือไม่ใช่เรื่องที่เล่าเป็นการสาธก สาธกแปลว่า การยกข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ก็ได้ ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์วันนี้ เราเห็นแล้ว โอ คนฆ่าตัวตาย เพราะเหตุนี้ เราก็สอนคนว่าอย่าไปทำลายชีวิตตัวเอง

สาธกคือการยกตัวอย่าง ผมก็มีเรื่องสาธกจากอธิปไตย เหตุการณ์ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีเรื่องอิสลาม ถ้าศาสนาพุทธกับอิสลามคุยกัน ระดับหัวโจกคุยกัน บางทีหัวแถวไม่สายหางก็ไม่กระดิก ก็เอาหัวมาคุยกัน เพื่อให้เกิดธรรมาธิปไตย อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ผมก็เลยเดินทางไปอียิปต์ นั่นคือสาธก ที่ผมบอกว่าจะเล่าเรื่องอียิปต์นี้ ผมปูพื้นมาเรื่อย ๆ เรื่อย ๆ

ทำไมผมจึงไปอียิปต์ เพื่อไปคุยกับฝ่ายมุสลิม มุสลิมที่ผมไปคุยอันนี้ไม่ใช่ธรรมดาที่ปรัมมิด และผมก็ไม่ได้ไปเอง กระทรวงการต่างประเทศนิมนต์ ทูตไทยในอียิปต์ เป็นผู้ดำเนินการ ไปแล้วไม่ไปเปล่า ไปเยี่ยมสฟิงส์ด้วย เทศน์ได้อีกหลายกัณฑ์ เรื่องสฟิงส์ แต่วันนี้ผมจะพูดเรื่องอธิปไตย เรื่องที่ผมไปพูดกับผู้นำศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นสายกลาง ประเทศอียิปต์เป็นสายกลาง รุนแรงต้องเป็นพวกลิเบีย อิรัก สายกลางคืออะไร สายกลางในประเทศอียิปต์นี้มีมุสลิมเป็นใหญ่ ๘๗ ล้าน ๑๐ เปอร์เซนต์นับถือศาสนาคริสต์ อยู่กับศาสนาคริสต์โดยไม่ทะเลาะกัน เห็นไหม เราไม่รู้เลยว่า ในโลกอิสลาม เขาสามารถอยู่ร่วมกันกับศาสนาคริสต์ได้โดยไม่ทะเลาะกัน อียิปต์อยู่ได้ และตำแหน่งสูงสุดในศาสนาคริสต์ของอียิปต์ เรียกว่า โป๊ป โป๊ป คือสันตปาปา ไม่ขึ้นต่อวาติกัน เพราะเขาถือว่าเขาอยู่มาก่อนวาติกัน

อยู่กันยังไง ไม่ถูกอยู่มาก่อนเป็นพัน ๆ ปีแล้ว มุสลิมมาทีหลัง เรามีสิบเปอร์เซนต์บนแผ่นดินนี้ เกือบสิบล้านคน แล้วไม่ทะเลาะกันบ้างหรือ คุยเป็นภาษาอังกฤษ ไม่ทะเลาะกับทางมุสลิมบ้างหรือไม่ ถ้าเข้าใจกันผิดผมยกหูโทรศัพท์ ผมกับผู้นำสูงสุดอิสลาม เป็นเพื่อนกัน เป็นคนอียิปต์ด้วยกัน คุยกันรู้เรื่อง ต่อสายถึงกัน อยู่ได้ ผมก็ไปหาผู้นำสูงสุดของอิสลาม เรียกว่าแกนอฮัมามเป็นหัวหน้ามุสลิมทั่วโลก มีคนทั่วโลกเป็นลูกศิษย์เขา เหมือนกับเป็น โป๊ปของมุสลิม ของนิกายซุนหนี่ เขามีลูกศิษย์ หนึ่งพันล้านคน รวมถึง ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็นับถือซุนหนี่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย นับถือท่านผู้นี้หมด ผมก็พบกับหัวหน้าใหญ่สุดของอิสลาม แล้วในประเทศของท่าน ทำไมไม่กลืนศาสนาคริสต์ ผมถามตรง ๆ เลย ทำไมไม่กลืนศาสนาคริสต์ ทำไมไม่ให้เหลือทำยาอยู่ที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ไม่ได้ชาวพุทธ แต่ที่นี้อยู่ได้ ไปบอกพวกโน้น ให้ทำเหมือนที่นี้เลย เหมือนอียิปต์ ท่านอยู่ได้ยังไง ทำไมไม่เปลี่ยนคนคริสต์ ให้เป็นอิสลามให้หมด บอก “พระเจ้าไม่ได้สั่ง” ท่านว่า “พระเจ้าไม่ได้สั่งว่าให้ไปเปลี่ยนศาสนาคน ” ท่านก็อ้างคัมภีร์อังกูราน

ผมไปเช็คลูกก็จริงตามนั้น ในคัมภีร์อัลกุรอาน สอนว่า “บทที่ ๕ โลกที่ ๕๑ ไปเปิดดู ๕ ๕๑ ผมมีด้วยเป็นภาษาอังกฤษ แต่ไม่อยากเอามาให้ท่านปวดหัว จะแปลให้ฟัง “ถ้าพระอัลเลาะห์ประสงค์จะให้คนในโลกนี้นับถือพระเจ้า ศาสนาเดียวคือศาสนาอิสลาม พระอัลเลาะห์ก็คงจะสร้างโลกสร้างมนุษย์ ให้คนเป็นมุสลิม (คือมุสลิมแปลว่านับถืออิสลาม) มาตั้งแต่เกิด แต่พระเจ้าไม่ได้สร้างคนมาอย่างนั้น แสดงว่ายังไง แสดงว่าพระอัลเลาะห์ประสงค์จะให้คนนับถือศาสนาหลากหลาย ต่าง ๆ กัน พุทธ คริสต์ อิสลาม แล้วให้แข่งกันทำความดี

เมื่อพระอัลเลาะห์ไม่ประสงค์จะให้คนนับถือศาสนาเดียว และก็ไม่ได้อำนาจสร้างให้คนนับถือศาสนาเดียวมาอย่างนี้ มันก็อยู่ร่วมกันหลายศาสนาได้ ในอียิปต์จึงอยู่ร่วมกันได้ ประโยคคำพูดนี้ในคัมภีร์อัลกุรอานเหมือนไบเบิลของเขา เหมือน ๆ พระไตรปิฎกของเขา ไม่มีการสอนในประเทศไทย อยู่ร่วมกันกับคนในศาสนาอื่น พอผมไปที่โน่นผมก็รู้แล้ว นี่คือการอยู่ร่วมกันนี่คืออะไร ธรรมชาติไปโดย ไม่ใช่เราต้องชนะเขาตลอด

ในธรรมชาติไปโดยที่ว่าผมจะมาพูดถึงวัดประยูรอีก เรื่องธรรมชาติไปโดย เจดีย์วัดประยูรกระดากกระด้าง ยังไม่ได้ซ่อมเลย แม่น้ำเจ้าพระยา ๑ เมตร เพราะแกนข้างในหัก หนักหลายสิบตันมาก เจดีย์เอียง ผมก็จะซ่อม ถ้าผมเอาแต่ใจตัวเอง ผมทำไง ผมจะหาเป็นสีทองให้หมด ไม่ใช่หาเป็นสีทอง ผมจะขออนุญาตไปที่กรมศิลป์ ขออนุญาตใช้โมเสกสีทอง ราคาแพงมาก จากอิตาลี ผมวางแผนอย่างดี เอาโมเสกสีทองแปะเข้าไปเลย ถ้าได้ดังใจ ผมก็จะได้เจดีย์สีทอง เป็นโมเสก ขออนุญาตไปที่กรมศิลป์ กรมศิลป์ไม่ยอม ถ้าบางวัดก็ไม่ต้องไปสนใจ โมเสกสีทองทำไปเลย ทะเลาะกันทีหลัง อัศจรรย์ไปโดย ผมก็คิดอยู่เหมือนกันจะทำยังไงคืออยากจะได้สีทอง

จนกระทั่งวันหนึ่ง หลวง ๖๐ ปีในหลวง ครองราชย์ ที่วิถ้ายทอดสด พลุ ถ่ายทอดจากสะพานปิ่นเกล้า มาวัดอรุณ มาที่พระบรมมหาราชวัง วัดพระแก้ว แล้วก็มียุติงขึ้น นี้ แล้วก็ เลิกจากวัดพระแก้ว ผมก็เห็นเจดีย์นี้ เห็นไหม สีขาวนี่ เจดีย์วัดไหน เเด่นกว่าสีทอง พอส่องไฟกลางคืน สีขาวนี่ อยู่ที่ไหนก็เห็น สีทองนี่ต้องเพ่ง ภาพนี้อยู่ในหน้า ๑ ของบางกอกโพสต์ ผมดูทีวีผมก็เห็นแล้ว ตอนแรกผมเห็นเจดีย์สีขาว วัดไหน อ้าววัดเราที่กรมศิลป์ไม่ให้ทำสีทอง ถูกต้องแล้ว เอาไฟมาฉายกลางคืน คับ อยู่ที่ไหนก็เห็น วัดประยูร คนเลขรู้เลยว่าอยู่ที่ไหน เพราะเจดีย์สีขาว ไม่ต้องลงทุนอะไร เอาไฟส่องอย่างเดียว แล้วก็ทาสีขาว วัดก็ไม่ต้องเสียเงินไปซื้อโมเสกมาจากอิตาลี ประหยัดไปเท่าไร? วัดก็ได้ เพราะโฆษณาเจดีย์สีขาว กรมศิลป์ก็ได้ เพราะวัดไม่ได้ไปทำลายแบบสีขาวซึ่งมีมาแต่เดิม ต่างฝ่ายต่างได้ เห็นไหม ผมก็พอใจ กรมศิลป์ก็พอใจ ธรรมชาติไปโดย ผมก็ทาสีต่อไป สีขาวเห็นไหม สีแสบตาเลย เดี่ยวออกไปก็จะได้เห็นแล้ว ไฟส่องสีขาวสวยไม่เอาแต่ใจตัวเอง

ตอนแรกผมก็ผิดหวัง กรมการบอก เอาสีทอง นั้นเอาอย่างนี้ แล้วเสร็จแล้วพอซ่อมเจดีย์ ผมก็เห็นว่าเจดีย์ของผมนี้ไม่มีของศักดิ์สิทธิ์เลย พระบรมสารีริกธาตุก็ไม่มี ผมก็ไปขอ ไม่ได้ไปขอหรือไปเยียนศรีลังกา ท่านก็ให้มา เตรียมจะใส่ไว้บรรจุที่เจดีย์ เอาไว้ที่วิหารหลวงพ่อบุญทอน ตอนนั้นเมืองค์เดียว จากศรีลังกา ท่านเชื่อไหม วันที่เราจะแห่ของศรีลังกามา ฟ้าผ่าเจดีย์ พวกท่านก็อยู่ บางรูปที่มารุ่นที่แล้วนี้ สัมมนากันที่นี่ พันกว่ารูป ฟ้าผ่า เพราะรุ่งขึ้นเราจะแห่พระบรมสารีริกธาตุจากศรีลังกา แห่ขบวนจากวัดอรุณมา กลางวันฟ้าผ่ามา ๒ รอบ ไฟฟ้านี้ ข้อดี ใหม่สำนักงานเจ้าคณะภาค ผมนั่งอยู่ด้วย ฟ้าผ่านี้ ต้องดับเพลิงกัน

ไฟดับทั้งวัดเลย แล้วเครื่องเสียงเสียหมดเลย ซ่อมเป็นแสน โยมเห็นฟ้าผ่าเป็นสายลงมาที่เจดีย์วัดประยูร มาจากตลาดนกระจอกเห็นชัดเลย บอก โยว วัดประยูรจะดังใหญ่แล้ว จะดังได้ยังไง ฟ้าผ่า ดังเพราะว่าอะไร พระธาตุมาปี่ป พระธาตุจะบรรจุที่ไหนดี ในพระเจดีย์ เพราะตอนนั้นทำนั้งร้านจะซ่อมเสร็จอยู่แล้ว ตอนลอยกระทง ผมก็จำต้องปีนขึ้นไป เพื่อไปหาที่บรรจุพระธาตุจากศรีลังกา ท่านรู้ไหมจุดที่ผมไหว้นี้อยู่ตรงไหน ให้เดาว่าอยู่ตรงไหนจุดที่ผมขึ้นไป ตรงนี้ เจ้าอาวาสปีนเอง เพื่อหาที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ บางคนบอกว่าตั้งชั้นธรรม ปีนขึ้นไป เดี่ยวตำแหน่งก็ว่าง บุญรักษา พอผมปีนขึ้นไป ผมมีความรู้สึกว่ามีพระบรมสารีริกธาตุในพระเจดีย์ ก่อนขึ้นผมไม่นึกเลย พอผมอธิษฐาน เหมือนมีอะไรมาคลใจ ให้รู้ว่ามีพระบรมสารีริกธาตุ ลงมาวันนั้น รุ่งขึ้นผมให้คณะขึ้นไปหาเลย ไปค้น ไปเคาะหาคว่า ว่ามีโหลงตรงไหนบ้าง เชื้อไหม เคาะอยู่ ๓ ชั่วโมง วันที่ ๕ พฤศจิกายน เจออยู่ตรงนี้ เป็นโหลงใหญ่ พบพระบรมสารีริกธาตุ เป็นห้องใหญ่อย่างนี้เลย สูง ๒ สอก กว้าง ๒ สอก ตรงนี้ มีพระบรมสารีริกธาตุอยู่ มีจารึก กระดานชนวนด้วย ว่าบรรจุเมื่อไร เป็นร้อยปีมาแล้ว พระบรมสารีริกธาตุ และก็มีพระทองคำ มีพระบรมสารีริกธาตุ มีพระทองคำ มีของเป็นพันชิ้น กรุวัดประยูร ทิวทุกช่องมาทำข่าว หนังสือพิมพ์ทุกฉบับลงหน้าหนึ่ง เมื่อเดือนพฤศจิกายน ผมประกาศว่า ของทุกอย่างผมไม่ให้เช่า แต่จะไว้ในพิพิธภัณฑสถานนี้ ท่านจะมองไม่เห็น เพราะเราซ่อมเกือบจะเสร็จแล้ว ซ่อมตรงนี้เป็นพิพิธภัณฑสถาน ติดกับเจดีย์ ที่ท่านเห็นยอดนี้ ท่านไปข้างเจดีย์ท่านจะเห็น ผมใช้เงินซ่อมตรงนี้ ห้าล้านบาท เฉพาะตรงนี้ อายุ ๑๕๐ ปี ยังไม่นับที่ซ่อมเจดีย์ ๓๐ ล้าน ก่อนผมเจอพระบรมสารีริกธาตุนี่ โยมยังไม่ค่อยทำบุญ พอตอนนี้ พระเจดีย์มีพระบรมสารีริกธาตุ เออลงมา เอาไว้อยู่ในวิหาร เก็บรักษาอย่างดี คนมาทำบุญ ไม่มีปัญหาในเรื่องที่จะซ่อมอีกแล้ว เหมือนกับบุญมาช่วยงบประมาณ ๓๐ ล้านไม่มีปัญหา จากที่ไม่ทาสีทอง ทาสีขาว ด้วยเจตนาที่เป็นกุศล และไม่เอาสิ่งเหล่านี้ที่ค้นพบ ไปให้ใครเช่าเลย เก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถานอย่างเดียว คนมาช่วย มาช่วยวัด ทำให้ผมไม่มีปัญหาในการที่จะหาเงินมาซ่อมสร้าง เพราะจิตเจตนา

เพราะผมถือว่าวัดนี้ เป็นวัดเผยแผ่ ไม่ใช่เชิง ถึงจะค้นพบสิ่งของศักดิ์สิทธิ์ พบพระทองคำ บางองค์นี้ เป็นพระสมัษหรือบุญชัย ลำพูน ๑,๒๐๐ ปี เราก็เอาไว้แสดงให้พวกท่านได้เห็น ผมบอกว่าถ้าเศรษฐกิจเช่าไป เขาก็เห็นอยู่คนเดียว แต่ถ้าหากว่าเอาไว้ตรงนี้ คนยากจนชาวพุทธทั้งหลายก็ได้มาเห็น เป็นพันองค์ เพราะว่าเรามี ๒ กรุ ผมให้กรมศิลปากรทำทะเบียนหมดแล้ว เหลือแต่ตรงนี้ซ่อมเสร็จภายในเดือนกันยายนี้ เราก็จะเอามาแสดง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับมาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่เออลงมา คินไปข้างบน แล้วเปิดพิพิธภัณฑสถาน ในวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ กรุที่แตกส่วนใหญ่ไม่เหลือ อย่างน้อยท่านจะไม่เห็นเลย พระทองคำอะไรต่าง ๆ ไปหมด แต่อยู่ เราเอาไว้ให้ดู เพราะวัดของเราเป็นวัดเผยแผ่ ต้องเป็นการศึกษา ผมบอกแล้วว่าวัดนี้ เป็นวัดที่ยืนหยัดอยู่ในอุดมการณ์เรื่องเผยแผ่ เรื่องการสอน มาไหว้พระมาฟังเทศน์ แต่ไม่ได้มาจำหน่ายเป็นพุทธพาณิชย์ ไม่ใช่ ทั้งหมดนี้เพราะเจตนาที่ดี เราจึงพบกรุนี้ อยู่มาเป็นร้อย ๆ ปี ไม่มีใครรู้ พุคแล้วท่านอย่าไปเที่ยวล่าสมบัติอะไร อย่าทำเป็นขยันซ่อม เจดีย์จะพังทับมรณภาพ ถ้าไม่มีจิตที่เป็นกุศล ที่ผมพูดมาทั้งหมดนี้ เป็นสื่ออุปกรณ์ แสดงให้ท่านดูยกเป็นตัวอย่าง

สื่อคืออุปกรณ์สำคัญ

สื่อคืออะไร สื่อคือติดต่อถึงกัน หรือชักนำให้รู้จัก อันนี้ไม่เกี่ยว ความหมายของสื่อมี ๒ อย่าง
 เครื่องช่วยให้เกิดความเข้าใจ ผมหมายถึงสื่อคือเครื่องช่วยให้เกิดความเข้าใจ ท่านเทศน์ต้องมีสื่อ
 นักเทศน์ต้องใช้สื่อ ผมใช้ภาษิตว่า ภาษิตโกเล้ง นิยายกำลังภายใน “กระบี่อยู่อยู่ที่ใจ ไม่มีอะไรที่ใช้สอน
 ธรรมะไม่ได้ ไม่มีอะไรที่ใช้สอนธรรมะไม่ได้” เพราะอะไร กระบี่อยู่ที่ใจ จอมกระบี่ ไปไหนไม่ต้องพก
 กระบี่ เจอคู่ต่อสู้หยิบกิ่งไม้มาแต่กำลังภายในลมปราณ แข็งอย่างกระบี่ รบได้ ใช้ตะเกียบเป็นอาวุธลับ เรา
 สูดยอคของนักเทศน์ ไม่จำเป็นจะต้องมีของมาแสดง แต่ใช้สอนธรรมะได้ เราไม่ต้องเตรียมหลอก ไปก็
 คำว่าไม่ต้องเตรียมคือ ยังไงเขาก็ไม่ให้ท่านถือคัมภีร์ ท่านจะมายกไม้ยกมืออย่างนี้ไม่ได้ นี่ปรากฏว่า ไม่ใช่
 ว่า ณ บัดนี้ อาตมา จะเทศน์ให้ฟัง ฟัง โยม ไม่ได้ จะฉายจอก็ไม่ได้ พนมมือเข้า แต่ท่านใช้สื่อได้ สื่อยัง
 คือเครื่องที่สื่อไปถึงธรรมะ เช่น เวลาที่ท่านไปเทศน์งานศพ ท่านจะเทศน์สอนธรรมะ มองก่อน โลงตั้งอยู่ที่
 ไหน อ้อ อยู่ตรงนี้ สื่อละ ณ บัดนี้อาตมาภาพจักแสดงพระธรรมเทศนา ในอนิจจาดกขา ว่าด้วยความไม่เที่ยง
 เนื่องในงานบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรมศพ ท่านพระครูเจ้าอาวาส ในยามที่มีชีวิตอยู่นั้น ท่านพระครูก็
 สอนเทศน์ญาติโยมทั้งหลาย บัดนี้ ท่านมรณภาพไปแล้ว อย่างนี้ว่าท่านหยุดสอน ขณะนี้ท่านก็กำลังสอน
 ญาติโยมทั้งหลายด้วยการอนนึ่ง ๆ ว่าโยมทั้งหลาย ชีวิตก็เป็นเช่นนี้เอง ไม่เที่ยง เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกคน
 ต้องเป็นเหมือนอย่างอาตมานี้ทุกคน ตอนนี้อาตมาล่วงหน้าไปก่อน จะไปรอรับโยมในปรภพ

ร่างที่นอนในโลงอยู่ตรงหน้า

แต่ก่อนมาเขาก็เป็นเหมือนเช่นฉัน

อย่างที่ท่านนอนอยู่ไซ้ในโรงนั้น

ไม่ช้าพลันฉันก็เป็นเช่นท่านเอ๋ย

โยมฟังไปก็มองโลงไปด้วย ไม่หลับเลย

อุปกรณ์ ไซ้ไหม ?

ถ้าเทศน์งานกฐินผ้าป่า เขาก็มักจะตั้งต้นผ้าป่าไว้ข้างหน้า ท่านก็มอง ไซ้ได้แล้ว ต้นผ้าป่า เขาก็มา
 เสียบ ๆ ๆ ติดก้นเท้าเทศน์ติดผ้าป่า วันนี้ท่านเจ้าอาวาส จัดให้มีก้นเท้าเทศน์ทอดผ้าป่าเพื่อซ่อมศาลาการ
 เปรียญแห่งนี้ ซ่อมไปแล้วก็จะได้เป็นกุศลเป็นประโยชน์ให้ญาติโยมได้ใช้เป็นสมบัติพระศาสนา เพราะนั่นก็
 ช่วยกันบริจาคคนละเล็กคนละน้อย เพื่อซ่อมศาลาแห่งนี้ ไว้ในพระบวรพุทธศาสนา อย่างที่ญาติโยมทยอยกัน
 มาติดต้นผ้าป่านี้แหละ เป็นบุญเป็นกุศล

แต่อาตมาภาพก็ได้ยินเบงคี่ลึบกับเบงคี่พันมันคุยกัน

ว่าในช่วงวันหยุดที่ผ่านมานี้ไปเที่ยวที่ไหน

เบงคี่ลึบกับเบงคี่พันมันถามกัน

เบงคี่พันก็ตอบว่าไปเที่ยวห้างสรรพสินค้า อยู่ในกระเป๋าสตางค์ บ้างที่ก็ได้ไปต่างประเทศ ไป
 ปอยเปต ไปเข้าบ่อนการพนัน เที่ยวมาทั่วสารพัด

แล้วก็ถามเบงคี่ลึบว่าไปเที่ยวที่ไหนมาบ้าง

เบงคี่ลึบบอก แหม อิจฉา พี่เบงคี่พันเหลือเกิน ผมไม่ได้ไปไหนเลย เข้าแต่วัดประจำ คิดแต่ต้น
 ผ้าป่า โยม ให้เบงคี่พันมันเข้าวัดบ้าง โยม มองไปมีแต่เบงคี่ลึบ

สื่ออุปกรณ์มันมีอยู่ตรงนี้

หลวงพ่อบัญญาเป็นไง เวลาเทศน์ก็แบบนี้แหละ “ญาติโยมทั้งหลาย บัดนี้ถึงเวลาฟังเทศน์ฟังธรรมแล้ว เพราะฉะนั้น เราก็จะต้องมีธรรมะ อย่าได้อายสัจธรรม ไอ้ด่างนี่มันไม่เคยคิดฆ่าตัวตาย” หันไปชี้ไอ้ด่างอีกแล้ว หมออยู่แถวนั้นก็หมา แมวเดินผ่านมาก็แมว ไม่มีอะไรจะบอก โยมนั่งให้เรียบร้อยหน่อย อยู่แถวหน้า เดี่ยวพระใจไม่ดี ยังจะไปยุ่งกับโยมสุภาพสตรีอีก คือไม่ใช่หลับหูหลับตาเทศน์ท่าน แต่ท่านจะต้องดูว่าบรรยากาศเป็นยังไง แล้วก็เอาบรรยากาศเหล่านั้น เข้าภาพเป็นใคร ชื่อเจ้าภาพเราก็ต้องเอ่ย นี่คืออุปกรณ์ ไอ้ พระองค์นี่ดี รู้จักให้พร ให้ศีล เอ่ยชื่อเจ้า ภาพถูก มันคือการมีส่วนร่วม ไม่ใช่พูดเป็นนามธรรมคือธรรมาธิษฐาน พูดถึงเจ้าอวาสบ้าง เจ้าอวาสองคี่ ขยันขันแข็ง สร้างวัดสร้างวา แสดงว่ามีธรรมะอะไรได้แล้วธรรมะที่เจ้าอวาสทำงาน ไม่รู้จักโยมที่ตายไปนี้ทอดกฐินผ้าป่ามีกุศลศรัทธา โยงไปหาผู้ตายอีก นี่คือสื่อ มีจี๊แมนนอนอยู่โน่น อย่าเมา เมาแล้วโน่น บางคนก็หนักไป เหมือนหมา จี๊แมนลุกขึ้นมาอีก หลวงตาแพรเอื่อไม้ ไปเทศน์ด่าจี๊แมน ไปเทศน์ด่าจี๊แมน พอเทศน์เสร็จ คนก็ขำไอ้จี๊แมนกันเฮฮา เฮฮา ไอ้จี๊แมนก็ไปเอาขวานมาถวายเป็นใจ ทำไมละ เอาขวานมาถวายเป็นใจ หลวงตาถาม ขวานนี้ดีหลวงตา มันถากแต่ไม้อื่น แต่มันถากตัวเองไม่ได้ เหมือนพระบางองค์ไม่สอนตัวเอง ด่าเรานี้นี่หว่า คิดได้ก็ดี จี๊แมนมันคิดออกได้ยังไง เพราะฉะนั้น อันนี้มันคือสื่อทั้งนั้น

ถ้าท่านเทศน์เกี่ยวกับก่อเจดีย์ทราย ท่านต้องหาธรรมะจากเจดีย์ทราย ท่านเทศน์เรื่องการประชุมของประชาชน ท่านจะต้องเอา คนที่อยู่ในที่ประชุมที่เขาพา ที่เขาแต่งตัวหลากหลายเหมือนกับเขาทำให้มีสีสัน ธรรมะอะไรก็ได้ โยงให้ได้ ตรงนี้แหละ ที่คนมันต่างกัน สมองไม่เท่ากัน เทศน์ได้น่าสนใจหรือไม่ น่าสนใจ ถ้าท่านดูพวกตลกหรือพวกแห่ เขาจะแห่เข้ากับเหตุการณ์ เขาจะเอาเรื่องในเหตุ นั้น มาเล่า มาพูด

อาจารย์อ่อน บุญพันธ์ เล่านิทานเก่งเพราะอะไร เขาเล่านิทานเข้ากับเหตุการณ์ตอนนั้นพอดี ไม่รู้ว่าเอามาจากไหน กำลังมีเรื่องกับใครก็ตาม อยากจะด่า ก็เอานิทานมาด่าได้ คนก็ไม่โกรธ เพราะว่าไม่รู้จะฟ้องหมิ่นประมาทกับนิทานยังไง นิทานมันด่า มันด่าในเรื่อง ท่านจะอบรมผู้หลักผู้ใหญ่ ท่านอย่าไปพูดตรง ๆ อาวุโสยังไม่ถึง อายุยังไม่ถึง ท่านต้องเล่านิทาน แล้วก็จับใส่ปากนิทานให้มันด่าแทน นี่คือเทคนิค นี่คือสื่อ อย่างเมื่อคืนนี้ ผมอยากจะพูดเรื่องพวกท่านมาอบรมนักเทศน์ที่นี่ (ผมพูด) อบรมไปก็เท่านั้นแหละ ไม่เคยเห็นเทศน์ได้สักองค์หนึ่ง ฟีกก็ไม่ฟีก จี๊เกียจะตาย ไม่ได้ ท่าน ผมเล่านิทานดีกว่า เล่าเรื่องสุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่ง เดิน อาด อาด อาด แมวเห็นเข้า ถาม

“พี่ พี่จิ้งจอก ทำไมจู้ยี้เหลือเกิน”

จิ้งจอกชี้เห็นไหม “โฮ อะไร ” “เหรียญทอง เพิ่งจบปริญญาหมาหมาด ๆ ทอป ได้เหรียญทอง ”

ช่วงนี้กำลังประสาทปริญญา เพิ่งรับปริญญา

รับมาจากไหนละ จบอะไรละ จบมาจากสถาบันป้องกันตนเองของสุนัขจิ้งจอก

ไม่เคยได้ยินเลย รุ่นแรก ๆ ยังไม่ค่อยดัง แล้วเรียนอะไรละพี่ ไอ้โง่ ชื่อมันก็บอกอยู่แล้วว่า ป้องกันตนเอง สถาบันแห่งนี้สอนวิธีป้องกันตนเอง ร้อยแปดวิธี

วิธีที่หนึ่ง ถ้าศัตรูโจมตี สอนให้สุนัขแก่งนอนตาย หางไม่กระดิก ตัวแข็งทื่อ นั่นแหละจบปริญญา

วิธีที่ ๒ ขึ้นต้นไม้

วิธีที่ ๓ ดำน้ำ ว่ายน้ำ

ไถ่มาเรื่อย แมวฟังบอกเลื่อมใสที่ แสดงว่าจบจริง แต่ถามหน่อยหะ ไอ้ที่ท่องได้ ทำเป็นสัก
อย่างใหม่ เฮียอย่าดูถูกสถาบัน ที่นี่มีภาคฝึกเข้ม ไม่ได้สอนแต่ทฤษฎี เขาฝึกจริง เหรอ งั้นสอนแมวสัก
หน่อยได้ไหม เอาไว้ป้องกันตนเองเวลาสุนัขไล่กัด ไม่เคยสอน นำรับแมวเป็นปฐมสาวกหน่อย จิ้งจอกเลย
ใจอ่อน เปิดหลักสูตรตีเวรรัด ตีเวรเข้ม ใกล้เคียงเดินใกล้ต้นไม้ ตีเวรแมว

วิธีที่ ๑ ทำอย่างงี้ อย่างงี้ เรียนมาท่องมาแม่น หลับตาท่องให้แมวฟัง แมวก็ก็นิ่งตามประสา
แมว จดบ้างเล็กน้อย ขณะที่กำลังเลกเซอร์อยู่นั้น นายพรานเดินมา สะพายธนูเต็มกระบอกละ เห็นจิ้งจอก
กำลังสอนแมวอยู่ แหมมันขี้ขลาดจริง ๆ นายพรานนึกในใจ จะยิงสักหน่อยไอ้หมอนี่ ขึ้นธนูจะยิงจิ้งจอกจากข้าง
หลัง แมวมั่นลิ้มตาฟัง มันมองเห็นนายพรานจะยิงมา พรวดเดียวหลบไปอยู่บนคาบไม้ แมว จิ้งจอกหลับตา
ถามมาแมวไม่ตอบ ลิ้มตามา เอ้า แมวหาย หันลิ้นหิวาง เห็นนายพรานกำลังจะยิงมาที่ตัวเอง คิดใหญ่ ใช้วิธี
โหนตีหัว อาจารย์อ้อมมาตั้งร้อยแปด มินไปหมดแล้ว ทวนใหญ่เลย วิธีที่หนึ่ง ให้แกลิ่งตาย มันจะไม่ทัน
มันจะตายเอาเสียจริง ๆ วิธีที่ ๒ ขึ้นต้นไม้ เดียวก็ชนแมวตกมาตายทั้งคู่ วิธีที่สามลงหลุม ยังหาหลุมไม่เจอ
วิธีที่สี่ดำน้ำ ทวน ลูกธนูมาแล้ว ไม่หลบ เพราะยังไม่ถึงทฤษฎีหลบ ลูกธนูเลยเสียบปักเข้าหัวหัวใจตายคาที่
เลย แมวมั่นลุ่มอยู่ข้างบน พอเห็นลูกศรเสียบปัก ขนหัวลุกขึ้นตั้งชันเลย แมว แล้วก็บ่นพึมพำ เฮีย
หวาดเสียว โชคดี ที่เรียนยังไม่จบหลักสูตร ไม่งั้นตายสนิทเหมือนไอ้หมอนั้นแน่ ๆ เสียสถาบันเลยท่านเฮีย

ถ้าจบไปแล้วตถกรรมาสน์ตายตั้งแต่วันแรก เขาถามว่าเรียนมาจากที่ไหนล่ะ วัดประยูร แล้วใคร
จะมาเรียนล่ะ อย่างบอก ว่าจบจากวัดประยูร

เห็นไหม นี่แจ่มแจ้ง จูใจ แก้วกล้า ร่าเริง

บางคนถามว่า ทำไมผม ใช้ชื่อเพาเวอร์พอยท์ ผมบอกพระพุทธเจ้าก็ใช้ นึกออกไหม เรื่องนี้
ออกไหม ตอนที่พระพุทธเจ้าเทศน์ให้นางรูปนันทาฟัง เนรมิตผู้หญิงให้มาถือพัดถวาย คนอื่นไม่เห็น
ภิกษุณีรูปนันทาเห็นอยู่องค์เดียว รูปนันทา มาบวช คนรักสววยรักงาม พระพุทธเจ้าเทศน์เรื่อง อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา แต่ภิกษุณีไปฟังที่ไรชอบทุกที่ มาชมรูปนันทา ซึ่งเป็นคนสววยมาบวช ก็เลยต้องแอบไปฟัง
พระพุทธเจ้า แต่ไม่ให้พระพุทธเจ้ารู้ ถ้าวะเทศน์คำเรื่องความสววยความงาม พอเข้าไป ไปนั่งอยู่ข้างท้าย
เห็นพระพุทธเจ้านั่ง แล้วก็มีคนนั่งคอยถวายงานพัดอยู่เป็นสาวสวย แม่คน

รูปนันทานึกในใจ โอ๊ย ผู้หญิงที่ถวายงานพัดพระพุทธเจ้าสววยจริง ๆ ไปหามาจากไหน ใครว่า
พระพุทธเจ้าไม่ชอบของสววยของงาม ไม่จริงเลย เปลี่ยนทัศนคติเลย ไม่จริง ขนาดเทศน์ยังมีหางเครื่องเลย โอ
สววยจริง ๆ ผู้หญิงคนนี้ ก็สววย ปากสววย อายุ 15 หยก ๆ 16 หย่อน ๆ นั่งชมอยู่ หารู้ไม่ว่าผู้หญิงคนนี้
พระพุทธเจ้าเนรมิตขึ้นมาเป็นสื่อ ไม่ใช่ผู้หญิงจริง คนอื่นมองไม่เห็น เนรมิตขึ้นมาด้วยกระเสจิดของ
พระพุทธเจ้า เป็นไตรจิต มองเห็นคนเดียว

พอรู้ว่านางรูปนันทากำลังอินน์ ชอบ พระพุทธเจ้ากตริโมทคอนโทรลฟอร์เวิร์ด กลายเป็นจาก
ผู้หญิงจากอายุ 15-16 เป็นอายุ 20 สาวเต็มตัว สาวเต็มตัวยิ่งสววยใหญ่เลย รูปนันทานึกในใจ

สักพักหนึ่ง ฟอร์เวิร์ดเป็นหญิงอายุ 30 ภิกษุณีรูปนันทาคิด 30 ยังแจ้ว

พักเดียว 40 ไอ้โฮ ทำไม่มันแก่เร็วจัง

50 – 60 – 70 – 80 แก่เลย หน้า แก่ไปแล้ว ส้มลงซัดดินซังกอ ตายอยู่ตรงนั้นอีก พระพุทธเจ้าปิด
ไตรจิตเลย พอรูปนันทาเบื่อแล้ว โอ โหคนเรานั้นน่าเกลียด พอแก่แล้ว ตายแล้วเป็นอย่างนี้ “รูปนันทา เธอ

จงพิจารณาเห็นว่า ผู้หญิงคนนั้นเป็นฉันทิ ตัวเธอก็จักเป็นฉันทิ ร่างกายของเธอมิทวารทั้ง ๕ ของเปื่อยเน่าไหลเข้าไหลออก” พอฟังตรงนี้ได้ดวงตาเห็นธรรม เพราะสื้อและอุปกรรม

สมัยนี้เราไม่มีโทรจิต เราก็เพาเวอร์พอยท์ “รูปนันทา เกิดมาเธอก็เป็นเด็กแบเบาะ โตขึ้นก็ไปโรงเรียน อนุบาล โตขึ้นก็ไปเรียนมหาวิทยาลัย จบแล้วก็ไปทำงาน แต่งงานมีครอบครัว อยู่ร่วมกัน ถือไม้ ทำยอดทอง กระบองยอดเพชร เสร็จแล้วก็เข้าโรงพยาบาล จากโรงพยาบาลก็วัดประยูร รูปนันทาเอ๋ย”

พระพุทธเจ้าใช้มาแล้วกับรูปนันทา ผมก็ใช้เหมือนกัน เรียนแบบพระพุทธเจ้า สื้อและอุปกรรม เพราะฉะนั้น คอมพิวเตอร์มันบอกว่าจบได้แล้ว สุดท้าย

การใช้ปฏิบัติ

ปฏิบัติ คือสรุปจบ เชื่อมธรรมะเข้ากับเหตุการณ์ในงานนั้น เทศน์งานศพต้องสอนว่า ในที่สุดเราเทศน์มาเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ญาติโยมก็ต้องพิจารณาว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ว่าเป็นอย่างไร และให้หม้อมนำไปปฏิบัติ สรุปจบให้ประทับใจ ญาติโยมนำไปปฏิบัติกัน เรื่องอชิปไตย ๓ สามัคคีกัน อย่าเป็นอชิตาชิปไตย อย่าเอาตัวเองเป็นใหญ่ อย่าเป็นโลกาชิปไตย ให้คนอื่นเอาเปรียบ ต้องเป็นธรรมาชิปไตย ก็คือต่างฝ่ายต่างได้ อยู่ร่วมกันด้วยถูกต้องไม่จำเป็นต้องถูกใจ ดังพรรณนามาพอสมควรแก่เวลา ให้พรเลย

เทศนาปริโยสาน ในอวสานเป็นที่สุด แห่งพระธรรมเทศนา นี้ ตรงนี้จะมีแบบให้พรอยู่ แล้วลงท้ายด้วย เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ แล้วอย่าลืมเอวัง

นักเทศน์ ๓ แบบ

ถามว่า ทั้งหมดที่บรรยายมา ท่านอยากเป็นนักเทศน์ประเภทไหน มี ๓ แบบ

นักเทศน์แบบแครอท

นักเทศน์แบบไข่

นักเทศน์แบบกาแฟ

ท่านอยากเป็นนักเทศน์ประเภทไหน จากที่ผมได้บรรยายมา ถ้าอยากเป็นประเภทไหน ดูประเภทต่อไปนี้

นักเทศน์มี ๓ ประเภท แครอท ไข่ และกักาแฟ

ต้มน้ำให้เดือด ๓ หม้อด้วยกัน แล้วก็เอาของสามอย่างใส่ลงไป แครอทใส่หม้อหนึ่ง ไข่ใส่หม้อหนึ่ง กาแฟใส่อีกหม้อหนึ่ง ต้มในน้ำเดือดหม้อละ ๑๕ นาทีด้วยกัน หลังจากต้ม ๑๕ นาทีไปแล้ว เอาแครอทออกมา ไข่ออกมา กาแฟออกมา เกิดอะไรขึ้น

แครอท ก่อนต้มแข็ง ต้มแล้วเป็นไง นิ่ม

ไข่ก่อนต้ม นิ่ม อ่อน ต้มแล้วเป็นไง แข็ง

กาแฟก่อนต้มเป็นยังไง เป็นเม็ด พอต้มแล้วละลายน้ำ กลายเป็นน้ำกาแฟสีดำ ๆ

มุมมองต่างกัน ท่านมาฝึกเทศน์กันที่นี่ เปรียบเหมือนกับต้มในหม้อน้ำร้อน แล้วแต่ท่านจะเป็นแครอท เป็นไข่ หรือเป็นกาแฟ ห้องอบรมนี้เป็นหม้อน้ำร้อน

ต่อไปท่านไปเทศน์ที่ไหน ธรรมาสน์ที่ท่านฝึกที่นี่ หรือธรรมาสน์ที่ท่านเทศน์ที่โน่น ก็เป็นเหมือนหม้อน้ำร้อน

บางรูปเป็นแครอท ขึ้นธรรมาสน์ ก็คือลงไปอยู่ในหม้อน้ำร้อน ไปฟอร์มดี เรียบจบจากวัด ประยुरไป เข้มแข็งมาก กะว่าจะต้องเทศน์อย่างดีเลย แต่ว่าตกธรรมาสน์มา ลงจากธรรมาสน์ หมดสภาพ ร้องไห้ จ้าก ๆ ร้องไห้จ้ากเลย เลิกเลยไปเทศน์ครั้งเดียว ไม่เอาไหนเลย ไม่เอาอีกแล้ว นักเทศน์แบบแครอท ใจเสาะ

อีกประเภทหนึ่ง ประเภทไข่ กล้า ๆ กลัว ๆ อ่อนยังไม่ทันต้ม ไปด้วยความรักในญาติโยม แต่พอขึ้นธรรมาสน์ ปากจืดกลายเป็นไข่ ทะเลาะกับเขาไปทั่ว กับผู้เทศน์บ้าง เจ้าอาวาสบ้าง อภิปรายไปทั่ว หมด เป็นไข่ต้ม แข็งมาก ไม่ยอมแพ้ใคร นี่ประเภทที่ ๒

ประเภทที่ ๓ คือกาแฟ ฝึกฝนอบรมตัวเอง อันไหนเทศน์ไม่เก่ง อันไหนเทศน์ไม่ดี ก็พัฒนา แก้ไข ปรับปรุง มาฝึกอบรมที่นี่ เรียนที่นี่ เอาข้อดีไปใช้เหมือนกาแฟ ละลายก็จริง แต่เปลี่ยนน้ำให้เป็นสีกาแฟ มีรสชาติไปด้วย มันไม่ได้หายไปไหน มีความนุ่มละมุน ความหอมหวาน อยู่ในน้ำเหมือนเราปรับตัว จบแล้วก็เทศน์ได้กลมกล่อม ไม่อ่อนเหมือนแครอท ไม่แข็งเหมือนไข่ เราเจอปัญหา เจออุปสรรค เทศน์ บางครั้ง โคนไสค์อ่อนมากก็มาศึกษาเพิ่มเติม มาเรียนความรู้เพิ่มเติม ไปหาครูบาอาจารย์ หาความรู้ ต่อไปก็เทศน์ดีขึ้น ๆ เป็นยังไง เทศน์ที่ไหนคนก็ชอบฟังแล้ว เพราะมีการปรับปรุงตัวเองอยู่เรื่อยเหมือนกาแฟ ปรับรสน้ำให้มีรสอร่อย

เพราะฉะนั้น ความล้มเหลวก็ยิ่งทำให้เรามีความเข้มแข็ง ทำให้เราแก้ปัญหา ฝึกฝน พัฒนา ในที่สุดเป็นยอดนักเทศน์ เทศน์เก่ง เทศน์ดี เทศน์เป็น ชูปเปอร์มังค์

ถามว่า ท่านอยากเป็นนักเทศน์ประเภทไหน

เจอปัญหาแล้วยอมแพ้เหมือนนักเทศน์แครอท

หรือเจอปัญหาแล้วหืดหืดเหมือนไข่

หรือปรับตัวเทศน์ให้ดี ขึ้นเรื่อย ๆ เหมือนกาแฟ

ขอได้เป็นนักเทศน์แบบกาแฟ ชงกาแฟรอไว้แล้ว ขอถวาย ให้ท่านฉันแล้วจำให้ได้ว่า เป็นนักเทศน์แบบกาแฟ

ขอทูลรูปประสบความสำเร็จในการศึกษาอบรมนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลความดีปกปักรักษาให้ทุกท่านมีความเจริญ ในการฝึกอบรมในการเทศนา นำไปใช้เทศนา เป็นประโยชน์ไพศาลแก่สังคม ประเทศชาติ พระศาสนา มีความสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป งอกงามไปบุญล้นในร่มธรรมแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดกาลนานเทอญ